

JÄLJENNÖS AVSKRIFT

1

ESPOON KÄRÄJÄOIKEUS
3.8 osasto

TUOMIO N:o 05/2193

Laamanni Heikki Mikkola, puheenjohtaja
Käräjätuomari Juha Lehto
Lautamiehet Agneta Brenner, Marja Rahkonen,
Vilho Juutinen ja Peter Wellmann

7.10.2005

Asiano:
R 05/1001

Syyttäjä Johtava kihlakunnansyyttäjä Tom Ifström
Kihlakunnansyyttäjä Heli Haapalehto

Vastaaja(t) GUSTAFSSON, NILS WILHELM

Asianomistaja(t) BJÖRKLUND, JUHANI ENSIO
BOISMAN, SAKARI TARMO
KEIHÄS, ALLI MARIA
MÄKI, ANTTI EINO JAAKKO
MÄKI, REINO ILMARI
REUTER, KYLLIKKI KATARIINA
RUNDBERG, SIRKKA HANNELE
SILLANPÄÄ, ANNA-LIISA
TAKALA, HANNU HENRIK
TAKALA, JUHANI ILMARI
TAKALA, VELI-PEKKA

Asia KOLME MURHAA

Vireille 8.6.2005

VAATIMUKSET

Syyte

Nils Wilhelm Gustafsson on tuomittava rangaistukseen seuraavista rikoksista

1. MURHA
(2400/R/0000072/60)
Rikoslaki 21 luku 1 § 1 mom (39/1889)
Rikoslaki 21 luku 2 (21.4.1995/578)

5.6.1960 ESPOO

Gustafsson on tahallaan tappanut Seppo Antero Boismanin lyömällä häntä useita kertoja teräaseella kaulaan ja todennäköisesti laakealla painavalla esineellä päähän ainakin kolme-neljä kertaa, aiheuttaen viiltohaavoja ja hankautumaa kasvoihin, kaulaan kaksi pistohaavaa, joista toinen on tunkeutunut henkitorveen aiheuttaen veren hengittämistä sekä kaksi pinnallista viiltohaavaa, hankautuman oikeaan yläsolisluukuoppaan, pistohaavan, joka on tunkeutunut rintaonteloon ja oikeaan keuhkoon aiheuttaen runsasta verenvuotoa oikeaan keuhkopussiin sekä hankautumaa vasempaan käteen, murtuman alaleukaan, verenvuotoa pääkamaraan, kallon murtuman, kovan aivokalvon alaista verenvuotoa sekä ruhjoutumista isoihin aivoihin.

Boismanin peruskuolemansyy on ollut oikean yläsolisluukuopan rintaonteloon ja oikeaan keuhkoon tunkeutuva pistohaava ja välitön kuolinsyy on ollut runsas verenvuoto oikeaan keuhkopussiin. Kuolemaan myötävaikuttavana tekijänä on ollut kallonmurtuma, aivojen ruhjevamma sekä henkitorveen

tunkeutuva pistohaava.

Teko on tehty erittäin raa'alla ja julmalla tavalla sekä vakaasti harkiten ottaen huomioon se, että lyöntejä on ollut lukuisia ja teossa on käytetty kahta eri tekovälinettä ja tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

2. MURHA

(2400/R/0000072/60)

Rikoslaki 21 luku 1 § 1 mom (39/1889)

Rikoslaki 21 luku 2 (21.4.1995/578)

5.6.1960 ESPOO

Gustafsson on tahallaan tappanut Anja Tuulikki Mäen lyömällä häntä ainakin kaksi kertaa laakealla painavalla esineellä pään vasemman takaraivon yläulkosivulle aiheuttaen hänelle päähän vasemmalle takaraivon seutuun 7 cm:n mittaisen risareunaisen ruhjehaavan, vasemmalle ohimoseutuun, vasemman korvan yläpuolelle noin 3 cm pitkän verraten teräväreunaisen pinnallisen haavan, vasemman takimmaisena aivokuopan seinämään sisäänpainumamurtuman 9 x 7 cm laajuiselle alueelle, ruhjoutumista isoihin aivoihin, noin 5 cm pitkän hankautuman kaulaan ja ruhjevamman oikean käden nimettömään sormeen.

Mäki on kuollut päähän kohdistuneiden iskujen aiheuttaman kallonmurtuman seurauksena syntyneeseen aivojen ruhjevammaan.

Teko on tehty vakaasti harkiten ja tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

3. MURHA

(2400/R/0000072/60)

Rikoslaki 21 luku 1 § 1 mom (39/1889)

Rikoslaki 21 luku 2 (21.4.1995/578)

5.6.1960 ESPOO

Gustafsson on tappanut Maili Irmeli Björklundin lyömällä häntä vähintään kolme kertaa laakealla painavalla esineellä kasvoihin ja teräaseella ainakin viisitoista kertaa niskaan ja kaulan alueelle aiheuttaen hänelle 6 cm pitkän ruhjehaavan otsaan ja pirstaleisen otsaluun murtuman, murtumat molempien etummaisten aivokuoppien pohjiin, ruhjehaavan ylähuuleen joka on huulen pituussuuntaan nähden poikittainen, luuhun saakka ulottuvan ruhjehaavan alaleuan kärkeen, viiltohaavan oikeaan yläluomeen, sidekalvonalaista verenvuotoa silmiin, verenvuotoa pääkamaraan, kallon murtumia, lukinkalvon alaista verenvuotoa, vaikeaa ruhjoutumista isoihin aivoihin, murtuman yläleukaan ja alaleuan yhden etuhampaan ja neljän ylähampaan irtoamisen, useita 2 - 2,3 cm:n mittaisia pistohaavoja, joista 14 niskan alueelle yhden tunkeuduttua kaularangan III nikamaan, kämmenselkiin ihohankaumaa ns. puolustusvammoja, verenvuotoa hengitysteihin, veren hengittämistä ja veren nielemistä.

Björklund on kuollut päähän kohdistuneiden iskujen aiheuttamien kallonmurtumien seurauksena syntyneeseen aivojen ruhjevammaan.

Teko on tehty vakaasti harkiten ja erittäin raa'alla ja julmalla tavalla. Tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Syyttäjän muut vaatimukset

Gustafsson on tuomittava vankeuteen elinkaudeksi.

Gustafsson on määrättävä vangittavaksi tuomion antamisen yhteydessä.

Gustafsson on velvoitettava korvaamaan valtiolle sen varoista korvattavaksi tulleet todistelukustannukset.

Asianomistajien vaatimukset

Asianomistajat Juhani Ensio Björklund, Hannu Henrik Takala, Juhani Ilmari Takala, Veli-Pekka Takala, Kyllikki Katariina Reuter sekä Sakari Tarmo Boisman ovat yhtyneet syytteeseen ja vaatineet Gustafssonin tuomitsemista rangaistukseen.

Syytteen perustelut

Björklund, Boisman, Mäki ja Gustafsson ovat saapuneet Bodominjärven rannalle lauantaina 4.6.1960 noin kello 16.00 - 17.00. Teltan pystyttämisen jälkeen seurue on viettänyt aikaa yhdessä, ja jossain vaiheessa illan aikana seurue on käynyt noin kilometrin päässä olevan toisen telttaseurueen luona. Jo tuossa vaiheessa Gustafsson on ollut jo päihtynyt ja haastanut riitaa Boismanin kanssa. Seurue on palannut omalle telttapaikalleen, ja Boisman ja Gustafsson on nähty vielä liikkeellä 5.6.1960 yöllä noin kello 03.30.

Riitaisuuden edelleen jatkuessa yöllä muu telttaseurue on sulkenut Gustafssonin teltan ulkopuolelle ja laittanut teltan oviaukon kiinni. Gustafsson on tämän jälkeen teltan ulkopuolella ollen viiltänyt telttakankaasen aukkoja ja katkaissut teltan harjaa pitäneet päätyjen narut, jolloin teltan päädyt ovat kaatuneet ulospäin. Gustafsson on sitten käynyt käsiksi Boismaniin, jolloin Boisman on potkaissut Gustafssonia leukaan Gustafssonin leuan murtuessa, minkä jälkeen Gustafsson on lyönyt Boismania puukolla kaulaan sekä aiheuttanut muut vammat Boismanille. Gustafsson on sitten lyönyt pakoon yrittänyttä Mäkeä kivellä päähän sekä edelleen tämän jälkeen lyönyt Björklundia ensin kivellä kasvoihin sekä sen jälkeen puukolla niskaan ja kaulaan. Gustafssonilla on ollut teot tehdessään näköyhteys uhreihin.

Tekovälineet sekä kateisiin jääneen omaisuuden Gustafsson on hävittänyt upottamalla ne mutapohjaiseen järveen tai kaivamalla ne maahan. Omat kenkensä sekä Boismanin kengät Gustafsson on piilottanut noin 600 metrin päähän telttapaikasta. Gustafsson on tehnyt telttakankaaseen hämäystarkoituksessa viiltoja, ja hän on riisumalla Björklundin ja hävittämällä omaisuutta pyrkinyt saaman aikaan käsityksen ulkopuolisen henkilön tekemästä seksuaalirikoksesta ja ryöstömurhasta.

Kahden silminnäkijän eli Heikki Salosen ja Martti Haapalaisen maahan lysähtäneen teltan vieressä 5.6.1960 noin kello 06.00 näkemä mieshenkilö on ollut juuri Gustafsson, ja jalat, jotka Salonen ja Haapalainen ovat nähneet teltan päällä ovat olleet Björklundin jalat. Gustafsson on tämän jälkeen riisunut Björklundin ja siirtänyt tämän ruumiin Mäen ruumiin päälle peitettyään tätä ennen Mäen pään huovalla, minkä jälkeen Gustafsson on itse asettunut makaamaan Björklundin päälle.

Kattavilla verijälkitutkimuksilla on osoitettu, että kenenkään ulkopuolisen henkilön verta ei ole löytynyt teltasta tai Gustafssonin kengistä. Verijälkitutkimuksilla on osoitettu, että verijäljet teltassa eivät vastaa Gustafssonin kertomusta nukkumisjärjestyksestä. Gustafssonin veri telttakankaan sisäpuolelle on tullut todennäköisesti Gustafssonin kosketettua repeytyneen telttakankaan sisäpuolta sen jälkeen, kun hän on saanut verta vuotavan vamman kamppailussa Boismanin kanssa. Verijälkitutkimuksilla on osoitettu, että kengät ovat olleet tekijällä eli siis Gustafssonilla jalassa hänen tehdessään teot.

Teräaseen jälkiä koskevilla tutkimuksilla on osoitettu, että viillot telttakankaassa eivät vastaa uhreissa olevia jälkiä esimerkiksi Boismanin kohdalla.

Mitään torjuntavammoiksi luokiteltavia vammoja ei Gustafssonilla ole todettu. Lääketieteellisellä selvityksellä on osoitettu, että Gustafsson on ollut täysin toimintakykyinen saamistaan vammoista huolimatta, eikä hänelle ole aiheutunut mitään todellista tajunnan alenemista tai liikuntakyvyn menettämistä. Myökään minkäänlaista aivovammaa ja muistinmenetystä ei Gustafssonilla ole ollut. Mikäli Gustafsson ei olisi ollut tekijä, hän olisi tilanteessa lähtenyt hakemaan apua tai edes huutanut apua.

Gustafsson on luonteeltaan äkkipikainen ja väkivaltainen, ja hän on muita seurueen jäseniä huomattavasti suurikokoisempana pystynyt teot tekemään.

Todistaja Marjatta Sahakankaan kertomuksesta on käynyt ilmi Gustafssonin riitautuminen muun seurueen kanssa. Syynä riitaan on ollut Gustafssonin mustasukkaisuus ja pettymys siitä, että hän ei ole päässyt seksuaaliseen kanssakäymiseen Björklundin kanssa. Gustafssonilla on siten ollut motiivi tekoihin.

Telttaseurueessa on ollut kaksi miestä ja ajatus, että joku ulkopuolinen olisi tällaisessa tilanteessa pyrkinyt kohdistamaan seksuaalirikoksen yhteen seurueen naisista on täysin epäuskottava. Kateisiin jäänyt omaisuus on ollut arvotonta, joten mistään ryöstömurhasta ei ole ollut kysymys.

Gustafsson on tapahtuman jälkeen systemaattisesti liioitellut vammojaan saadakseen huomioon kiinnittymään pois itsestään. Gustafsson on samassa tarkoituksessa myös kertonut, että häntä on raahattu tilantessa, vaikka mitään tukea tälle väitteelle ei löydy.

Telttapaikalta löytynyt tynnyliina on voinut olla siellä jo aikaisemminkin, eikä tynnyliinalla ole merkitystä asian arvioinnissa sen enempää kuin silläkään, että kaikista löydetyistä tavaroista ei ole tehty merkintöjä asiakirjoihin.

Arvioitaessa näyttöä kokonaisuutena Gustafsson on ainoa mahdollinen henkirikosten tekijä.

Tutkinta rikosasiassa on aikanaan lähtenyt väärille urille, ja Gustafssonia on virheellisesti pidetty uhrina. Ensimmäisen kerran Gustafssonia on kuultu rikoksesta epäiltynä vasta vuonna 2004, kun tutkimustekniikan kehittymisen kautta todellinen tilanne on selvinnyt.

Tappamiset on tehty vakaasta harkinnasta sekä erityistä raakuutta ja julmuutta osoittaen. Teot ovat siten törkeitä, eikä syyteoikeus ole vanhentunut.

Vastaus

Gustafsson on kiistänyt syytteen ja on vaatinut, että syyte hylätään.

Vastauksen perustelut

Gustafsson ei ole Björklundia, Boismania tai Mäkeä surmannut. Gustafsson on ainoa väkivallan kohteeksi telttaretkellä joutuneesta seurueesta henkiin jäänyt uhri. Surmaaja on ollut joku telttaseurueeseen kuulumaton ulkopuolinen henkilö.

Gustafssonin omat muistikuvat tapahtumista päättyvät telttaseurueen nukkumaanmenoon 5.6.1960 yöllä. Missään vaiheessa tätä ennen ei ole käyty minkään toisen seurueen teltalla. Nukkumaanmenon jälkeen muistikuvat Gustafssonilla ovat sairaalasta ilmeisesti seuraavalta keskiviikolta tai torstaiaamulta. Syy muistikuvien puuttumiseen on Gustafssoniin erityisesti

pään alueelle kohdistettu voimakas väkivalta, ja sen seurauksena syntynyt ilmeinen aivovamma.

Surmaamisten aikaan alueella on ollut lukuisia muita henkilöitä, joiden kaikkien henkilöllisyyttä ei edes tiedetä. Kaksi silminnäkijää eli Heikki Salonen ja Martti Haapalainen ovat 5.6.1960 noin kello 06.00 aikaan havainneet tuntemattomaksi jääneen miehen poistuvan teltan välittömästä läheisyydestä tilanteessa, jolloin Gustafsson jo on maannut kokoon lysähtäneen teltan päällä. Salonen ja Haapalainen eivät ole voineet havaita muita uhreja. Kolmas silminnäkijä eli Aarne Kivilahti on nähnyt ulkonäöltään samankaltaisen henkilön poistuvan alueelta samoihin aikoihin.

Huomattava määrä telttaseurueen jäsenten omaisuutta on viety pois rikospaikalta. Tästä omaisuudesta vain Gustafssonin ja Boismanin kengät on löydetty polkua pitkin käveltäessä noin 800 metrin päästä teltalta muun omaisuuden jäädessä kateisiin. Selvitetyssä laajassa ja tarkassa maastoetsinnässä ei kahta kenkäparia lukuunottamatta ole muuta rikospaikalta pois vietyä omaisuutta löydetty. Vammauduttuaan Gustafsson ei ole voinut viedä kadonneita tavaroita etsintäalueen ulkopuolelle. Gustafssonin jaloissa hänet telttapaikalta löydettyä olleissa sukissa ei ole ollut havaittavissa mitään jälkiä maastossa kävelemisestä.

Tekopaikalta on löytynyt ulkopuoliselle kuuluvaa omaisuutta, kuten ainakin kuminauhaan kääritty tyynyliina. Tyynyliinasta on löytynyt verta, joka ei ole kuulunut kenellekään telttaseurueen jäsenelle sekä spermaa, joka ei ole ollut Gustafssonista, Boismanista tai kenestäkään muustakaan tutkitusta henkilöstä.

Tekopaikalta on löytynyt myös runsaasti muuta omaisuutta, eikä mistään ole käynyt ilmi mitä tälle omaisuudelle on tapahtunut ja onko tätä omaisuutta mitenkään tutkittu.

Verijälkitutkimuksilla teltasta ja kengistä ei ole voitu mitenkään sulkea pois sitä, etteikö paikalla olisi surmatöiden aikaan ollut ulkopuolinen telttaseurueeseen kuulumaton henkilö. Verijälkitutkimuksissa ei kaikista teltan verisistä kohdista ole DNA:ta yritetty määrittää, ja lisäksi on useita verinäytteitä, joista tunnistettavaa DNA:ta ei ole saatu määritettyä. Verijälkiä ei ulkopuolisesta henkilöstä ole tarvinnut edes telttaan ja kenkiin jäädä.

Telttaa koskevilla tutkimuksilla on selvitetty, että teltan oviaukko on ollut siten solmittu, ettei siitä ole voinut kulkea. Verijälkitutkimuksilla on selvitetty, että Gustafssonin verijäljet teltan sisäpuolella vastaavat hänen kertomaansa nukkumapaikkaa. Gustafssonin vammat ovat syntyneet siten hänen ollessaan teltassa sisällä. Boismanin verta on löytynyt eri puolelta telttaa kohdasta, joka vastaa Gustafssonin muistikuvaa nukkumajärjestyksestä teltassa, ja tällä kohdalla tutkimuksissa on telttakankaassa todettu useita viilto- ja pistojälkiä. Myös Björklundin verta on todettu teltan sisäpuolella alueella, joka vastaa Gustafssonin muistikuvaa nukkumajärjestyksestä teltassa. Mitään viitteitä hämäystarkoituksessa tehdyistä viilloista telttakankaaseen ei tutkimuksissa ole tullut ilmi.

Verijälkitutkimuksissa on käynyt ilmi, että Gustafssonin kenkien pinnalla on ollut veriroiskeita, jotka ovat todennäköisesti Mäen verta. Sitä, onko kenkien sisäpuolella ollut verta, ja jos on, kenen verta, ei ole pystytty selvittämään. Kengistä on saattanut karista kuivunutta verta ennen veritutkimuksen tekemistä. Yksiselitteistä vastausta kenkien sijainnista suhteessa telttaan ei ole tutkimuksissa voitu antaa. Tukea johtopäätökselle, että kengät olisivat olleet Gustafssonilla jalassa tekohetkellä, ei tutkimuksissa ole ilmennyt.

Kaikilla telttaseurueessa olleilla on todettu samantapaisia vakavia vammoja yläkehossa. Telttaseurueen jäsenet ovat nukkuneet ahtaassa teltassa lähellä toisiaan päät teltan päätyyn päin. Teltan pudottua sisällä olleiden päälle se on

estänyt heidän liikkumisensa. Näin teltan ulkopuolelta on voitu lyhyen ajan kuluessa kohdistaa voimakasta väkivaltaa kaikkiin seurueen jäseniin.

Gustafssonilla on ollut merkittävät pään alueeseen kohdistuneen ulkoisen väkivallan aiheuttamat luunmurtumat. Silminäkijöiden havainnoilla tapahtumapaikalla sekä lääketieteellisellä selvityksellä on osoitettu, että saamiensa vammojen seurauksena Gustafsson on ollut tajuton ja että hänen tajunnantasonsa on pitkään ollut alhainen sekä että Gustafsson on menettänyt toimintakykynsä. Lääketieteellisellä selvityksellä on osoitettu, että Gustafsson on väkivallan seurauksena saanut aivovamman ja sen seurauksena menettänyt muistinsa.

Muistinmenetykset, ajan kuluminen, asian saama huomattava julkisuus ja julkisuudessa esitetyt erilaiset käsitykset tapahtumien kulusta ovat osaltaan vaikuttaneet Gustafssonin muistikuviiin. Gustafsson on kuitenkin johdonmukaisesti kiistänyt syyllisyytensä ja suostunut kaikkiin mahdollisiin tutkimuksiin ja toimiin asian selvittämiseksi.

Gustafsson ja Boisman ovat olleet hyviä ystäviä, ja heillä on ollut telttaretkellä tyttöystävät mukana. Riitaisuutta seurueessa ei ole ollut. Väitteet seksuaalisen kanssakäymisen torjumisen aiheuttamasta mustasukkaisuudesta ja siihen liityvästä maltin menettämisestä ovat vailla todellisuuspohjaa. Minkäänlaista motiivia syytteessä väitetyille teoille ei Gustafssonilla siten ole ollut. Todistaja Tarja Sahakankaan kertomus ei ole ollut uskottava.

Tutkintaa on aikanaan suorittanut jo keskusrikospoliisi mitä ilmeisimmin tuolloisten parhaiden tutkijoiden voimin. Nämä tutkijat ovat tuolloin päätyneet siihen, että Gustafsson on ollut uhri. Myöhemmässä esitutkinnassa vuosina 2003 - 2005 on lähdetty siitä, että Gustafsson on syyllinen, eikä myöhemmin ole selvitetty lainkaan sitä, voisiko Gustafssonin kertoma olla totta.

Joka tapauksessa syyteoikeus rikoksista on vanhentunut.

Mikäli Gustafsson todetaan syylliseksi rangaistusasteikkoa tulee lieventää huomioon ottaen kulunut pitkä aika ja Gustafssonin korkea ikä.

Missään tapauksessa Gustafssonia ei tule velvoittaa korvamaan valtiolle asianomistajien asiamiehen palkkiota tai todistelukustannuksia.

TODISTELU

Syyttäjä

Boismanin vammat ja kuolinsyy

Kirjalliset todisteet:

1. Oikeuslääketieteellinen ruumiinavauspöytäkirja, liite 34 (pääesitutkintapöytäkirjassa) sivut 1 - 15
2. Valokuvaliite, liite 2 kuvat 18 ja 19
3. Lausunto oikeushammaslääketieteellisestä tutkimuksesta koskien Seppo Boismania, liite 39 sivut 1 - 2

Henkilötodistelu:

1. Kaisa Helena Lalu

Mäen vammat ja kuolinsyy

Kirjalliset todisteet:

1. Oikeuslääketieteellinen ruumiinavauspöytäkirja, liite 33 sivut 1 - 14
2. Valokuvaliite, liite 2 kuva 17

Henkilötodistelu:

1. Kaisa Helena Lalu

Björklundin vammat ja kuolinsyy

Kirjalliset todisteet:

1. Oikeuslääketieteellinen ruumiinavauspöytäkirja, liite35
2. Valokuvaliite, liite 2 kuvat 14 - 16
3. Lausunto oikeushammaslääketieteellisestä tutkimuksesta, liite 37 sivut 1 - 7

Henkilötodistelu:

1. Kaisa Helena Lalu

Tekoaika 5.6.1960 klo 04.30 - 06.00

Kirjalliset todisteet:

1. Martti Kalevi Haapalaisen kertomus esitutkinnassa
2. Valokuvat Björklundin päiväkirjasta ja sen sivusta, liite 2, valokuvat 68 ja 69
3. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/4/03, käsialatunnistus, liite 11

Henkilötodistelu:

1. Aili Johanna Karjalainen
2. Heikki Kalevi Salonen ja videonauhoitus Salosen kuulemisesta tapahtumapaikalla 2004
3. Arne Olavi Kivilahti

Tekopaikka, teltan ja uhrien sijainti tekopaikalla

Kirjalliset todisteet:

1. Bodominjärven kartta vuodelta 1958, liite 1
2. Karttapiirros tapahtumapaikalta; Länsi-Uudenmaan tekninen rikostutkimuskeskus, liite 1
3. Valokuvaliite, liite 2 kuvat 1 - 6
4. Kopio Gösta Lönnbergin muistikirjan sivusta, pääesitutkintapöytäkirjan sivu 392
5. Kopio Gösta Lönnbergin muistikirjan sivusta, pääesitutkintapöytäkirjan sivu 399

Henkilötodistelu:

1. Gösta Torsten Magnus Lönnberg
2. Kauko Artturi Paavola
3. Aatos Oskari Aalto
4. Knut Olav Aas

TekijäGustafssonin toimintakyky, Gustafssonin toimenpiteet tekojen salaamiseksi

Kirjalliset todisteet:

1. Lääkärinlausunto Gustafssonin 5.6.1960 syntyneiden vammojen aiheuttamasta mahdollisesta verenhukasta, tajuttomuudesta ja liikuntakyvystä; HYKS, Töölön sairaala 19.4.2004 / Eero Hirvensalo, liite 14 sivut 1 - 2
2. Hoitotiedot Gustafssonista 11.6.-9.9.1960; Yliopiston hammasklinikka, liite 14 sivut 3 - 12
3. Hoitotiedot Gustafssonista 18.7.1960-7.2.1961; HYKS, Korvaklinikka, liite 14 sivut 13 - 34
4. Lääkärinlausunto Gustafssonin mahdollisesta aivovammasta; HYKS, Töölön sairaala 7.7.2003/Juha Öhman, liite 15 sivut 1 - 2
5. Lisälausunto Gustafssonin mahdollisesta aivo- tai muista vammoista; HYKS, Töölön sairaala 21.4.2004/Juha Öhman, liite 15 sivut 3 - 4
6. Lääkärinlausunto Gustafssonin vammoista alkuperäisten hoitotietojen perusteella; HYKS, Töölön sairaala 30.6.2003/ Eero Hirvensalo, liite 12 sivut 1 - 3
7. Hoitotiedot Gustafssonista vuodelta 1960; HYKS, SPR:n sairaala, liite 12 sivut 4 - 28.

8. Lääkärintlausunto Gustafssonin leuan ja kasvojen vammoista; HYKS, Töölön sairaala 15.4.2004 / Risto Kontio, liite 17 sivut 1 - 3
9. Lääkärintlausunto Gustafssonille tehdyistä kuvantamistutkimuksista; HUS Röntgen, Töölön sairaala 16.4.2004/Seppo Koskinen, liite 16 sivut 1 - 2
10. Lausuntoon (edellä kohdassa 9) liittyvät kaksi tutkimuslausuntoa / Seppo Koskinen, Kristiina Poussa, liite 16 sivut 3 - 4
11. Lääkärintlausunto Gustafssonin oikeuslääketieteellisestä ulkotarkastuksesta, Oikeuslääketieteen laitos 26.7.2004/ Philippe Lunetta, liite 18 sivut 1 - 7
12. Lääkärintlausunto Gustafssonia koskevasta materiaalista, joka liittyy kolmeen murhaan 24.9.2003/ Hannu Lauerma, liite 19 sivut 1 - 3
13. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/6/03 koskien DNA-tutkimuksia, liite 6 sivut 1 - 8
14. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/5/03 koskien telttanaruissa ja -kankaassa olevia teräaseen jälkiä, liite 8 sivut 5 - 6
15. Lääkärintlausunto Gustafssonin 31.3.2004 kuulustelussa kertomista vammoista; HYKS, Töölön sairaala 31.3.2004 / Eero Hirvensalo, liite 13
16. Alibi -lehdessä nro 5 /2004 julkaistu haastattelu, liite 26 sivut 1 - 4
17. Marita Gunvor Stigmanin kertomus esitutkinnassa
18. Harriet Johanssonin kertomus esitutkinnassa
19. Esko Oiva Johanssonin kertomus esitutkinnassa
20. Sigurd Oma Veli Vuolasmaan kertomus esitutkinnassa

Henkilötodistelu:

1. Siv Lisbet Jansson - Knuts
2. Martti Koli
3. Ruth Adele Margareta Koli
4. Ilmo Ensio Hassinen
5. Ahti Olavi Toivola
6. Eero Johannes Hirvensalo
7. Juha Edvin Öhman
8. Risto Kyösti Kontio
9. Henry Eugen Troupp
10. Antti Reino Servo
11. Hannu Matti Ilmari Lauerma

Tekotapa

Kirjalliset todisteet:

1. DNA:n määrittäminen luurangoista/ verijäljistä todetut DNA:t; Oikeuslääketieteenlaitos Oikeusbiologian laboratorion tutkimustodistus 13.2.2004, liite 6 sivut 9 - 11
2. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/6/03 koskien DNA-tutkimuksia, liite 6 sivut 1 - 8
3. Lausunto DNA-tutkimuksista; SFS-laboratorio 13.1.2005, liite 6 sivut 12 - 29
4. Bundeskriminalamt-laboratorion lausunto nro KT 31-2004/2639/1 DNA-tutkimuksista, liite 6 sivut 30 - 37
5. Keskusrikospoliisin rikosteknien laboratorion lausunto nro RTL 8087/2/03 koskien telttan verijälkitutkimuksia, liite 7 sivut 1 - 18
6. Lausuntoon (edellä kohdassa 5) liittyvät valokuvat 1 - 66, liite 7 sivut 19 - 57
7. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/18/03 koskien Gustafssonin jalkineita, liite 9 sivut 1 - 4
8. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/1/03 koskien jalkineiden verijälkitutkimuksia, liite 10 sivut 1 - 9
9. Lausuntoon (edellä kohdassa 8) liittyvät valokuvat 1 - 77, liite 10 sivut 10 - 54
10. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/5/03 koskien telttanaruissa ja -kankaassa olevia teräaseen jälkiä, liite 8 sivut 1 - 7
11. Lausuntoon (edellä kohdassa 10) liitetyt piirroukset, liite 8 sivut 8 - 10
12. Lausuntoon (edellä kohdassa 10) liitetyt valokuvat, liite 8 sivut 11 - 38

Henkilötodistelu:

1. Anja Inkeri Ytti
2. Matti Ilmari Karjalainen
3. Johanna Eliisa Lehto

Tekoväline

Kirjalliset todisteet:

1. Oikeuslääkärin lausunto uhrien vammoista; Etelä-Suomen lääninhalitus 17.5.2004, liite 36 sivut 1 - 4
2. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/2/03 koskien teltan verijälkitutkimuksia, liite 7 sivu 11
3. Lausuntoon (edellä todiste 2) liittyvä valokuva nro 40, liite 11
4. Kuitit uhrien omaisille luovutetuista esineistä surmien jälkeen ja Gustafssonille luovutettu omaisuus, liite 25 sivut 1 - 5

Teon motiivi

Henkilötodistelu:

1. Tarja Raija Marjatta Sahakangas
2. Christian Fredrik Borg

Tutkinnan rajaaminen

Kirjallinen todiste:

1. Yhteenveto Nils Gustafssonin vammojen ja toipumisen käsittelystä lehdistössä vuonna 1960, liite 23 sivut 1 - 4

Henkilötodistelu:

1. Markku Tapio Tuominen
2. Tauno Severi Ahonen

Asianomistajat

Oikeudessa edustettuna olleiden asianomistajien puolelta on vedottu syyttäjän nimeämään kirjalliseen todisteluun ja henkilötodisteluun. Lisäksi on vedottu seuraavaan todisteluun:

Björklundin vammat ja kuolinsyy

Kirjalliset todisteet:

1. Valokuvat 4 ja 62-64, liite 2
2. Yhteenveto tutkinnasta "Bodomin Mysteerio", Keskusrikospoliisin tutkintaryhmä syksyllä 1960, liite 30 sivu 2

Teon motiivi

Henkilötodistelu:

1. Pauli Johannes Pirinen

Vastaaja

Gustafssonin puolelta on vedottu syyttäjän nimeämään kirjalliseen todisteluun ja henkilötodisteluun osoituksena Gustafssonin syyttömyydestä. Lisäksi on vedottu seuraavaan todisteluun:

Tekopaikka

Kirjalliset todisteet:

1. Yhteenveto tutkinnasta "Bodomin Mysteerio", Keskusrikospoliisin tutkintaryhmä syksyllä 1960, liite 30 sivu 1

Tekijä

Kirjalliset todisteet:

1. Valokuvat 11 - 13, 62 - 64, liite 2
2. Keskusrikospoliisin kriminaalilaboratorion lausunto nro 844/60 ja piirros teltan tutkimuksista, liite 4
3. Keskusrikospoliisin kriminaalilaboratorion lausunto nro B637/1960 koskien tapahtumapaikalta löytynyttä tyynynpäällistä ja kuminauhaa sekä Valtion seerumlaitoksen lausunto 7.7.1960 koskien tyynyliinassa olevia tahroja, liite 5

4. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/6/03 koskien DNA-tutkimuksia, liite 6, sivut 1-8, erit. sivu 6
5. Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto nro RTL 8087/8/03 koskien punakantista vihkoa, liite 11
6. Yhteenvedo Gustafssonin vammojen ja toipumisen käsittelystä lehdistössä vuonna 1960, liite 23 sekä lausuman 8.7.2005 liitteenä toimitettuja lehtiartikkeleita
7. Yhteenvedo tutkinnasta "Bodomin Mysteerio", Keskusrikospoliisin tutkintaryhmä syksyllä 1960, liite 30
8. Oikeuslääkärin lausunto uhrien vammoista, Etelä-Suomen lääninhallitus 17.5.2004, liite 36
9. Lisätutkintapöytäkirjassa 1 olevat valokuvien kopiot
10. Olli Tenovuon lausunto 28.6.2005
11. Gulf-uutiset n:o 3 1960
12. Huoltoaseman rakennuslupasiakirjoja
13. Kansan Uutiset -lehden sivu 8.6.1960

Henkilötodistelu:

1. Gustafsson
2. Henrik Otto Rosenqvist
3. Tauno Ratinen
4. Olli Sakari Tenovuo
5. Henrik Einar Lindelöf

RATKAISU

Perustelut

1. Tapahtumien tausta

Björklund, Boisman, Gustafsson ja Mäki ovat 4.6.1960 iltapäivällä tulleet kahdella moottoripyörällä Bodominjärven rannalle telттаilemaan. Seurue on pystyttänyt teltan järven etelärannalla sijaitsevista kahdesta niemekkeestä idänpuoleisempaan. Teltta on ollut kahden hengen harjatelttä, jonka pohjan leveys on ollut noin 138 senttimetriä ja teltan korkeus harjan kohdalta on ollut noin 113 senttimetriä.

Björklund, Boisman, Gustafsson ja Mäki on löydetty 5.6.1960 aamupäivällä kokoon lysähtäneen teltan luota. Björklund, Boisman ja Mäki on todettu kuolleiksi. Gustafsson on toimitettu sairaalaan 5.6.1960 iltapäivällä, ja hän on päässyt sairaalasta 23.6.1960.

2. Vainajien kuolinsyyt ja heillä todetut vammat

Keskeinen selvitys

Björklundille, Boismanille ja Mäelle on 8.6.1960 tehty täydellinen oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus. Vainajien kuolinsyistä ja vammoista on tehty uudet tutkimukset ja oikeusantropologinen tutkimus vuosina 2003 - 2004. Uusissa tutkimuksissa käytettävissä ovat olleet vainajien luut, vanhat ruumiinavauspöytäkirjat ja niistä annetut lausunnot sekä valokuvat.

Boisman

Lausunnon vuonna 2004 antaneen ja todistajana kuullun lääninoikeuslääkäri Kaisa Lalun mukaan aikanaan kuolintodistuksessa Boismanin peruskuolemansyiksi on merkitty oikean yläsolisluukuopan rintaonteloon ja oikeaan keuhkoon tukeutuva pistohaava ja välittömäksi kuolinsyiksi runsas verenvuoto oikeaan keuhkopussiin. Kuolemaan myötävaikuttavaksi vammaksi on merkitty kallon murtuma, aivojen ruhjevamma sekä henkitorveen tunkeutuva pistohaava. Uusissa tutkimuksissa todetut luuvammat ovat sopusoinnussa Boismanin ruumiinavauksessa todettujen löydösten sekä

kuolinsyylausunnon päätelmien ja kuolintodistuksen kuolemansyiden kanssa.

Lalun kertomuksesta on käynyt ilmi, että murtumat kallossa ovat olleet vasemmalla puolella ja että niiden aiheuttaminen on edellyttänyt vähintään kolmea - neljää iskua laakealla, suhteellisen painavalla lyöntivälineellä. Tämä tylppä väkivalta on edellyttänyt merkittävää voimaa. Teräasevammoina Boismanilla on ollut kolme pistohaavaa, joista kaksi on ollut kurkunpään alapuolella toisen ulottuessa henkitorveen ja yksi solisluun yläreunassa ulottuen rintaonteloon, minkä lisäksi vasemmalla puolella kaulaa on ollut kaksi pinnallista viiltohaavaa. Lisäksi leuassa on ollut viiltohaava, joka kuitenkin todennäköisesti on aiheutettu tylpällä väkivallalla. Vammojen aiheuttaminen teräaseella ei ole edellyttänyt merkittävää voimaa. Boismanin keuhkoissa on ollut merkkejä veren hengittämisestä. Hiuspohjassa ei ole ollut ihoruhjeita, mikä voitaisiin selittää esimerkiksi sillä, että vaate tai kangas on suojannut ihoa. Vammat Boisman on voinut saada ollessaan pysty- tai vaaka-asennossa. Mikäli Boismanin saama ensimmäinen vamma on ollut ohimoon tullut kallovamma hän on menettänyt heti toimintakykynsä, mutta mikäli vammat ovat tulleet muussa järjestyksessä toimintakyvyn menetyksen nopeudesta ei voi sanoa mitään varmaa. Boismanilla on valokuvissa havaittavissa vasemmassa kädessä vähäisiä hankausjälkiä, mitkä ovat voineet aiheutua mistä tahansa mutta voivat olla myös torjuntavammoja

Mäki

Lalun mukaan aikanaan kuolintodistuksessa Mäen peruskuolinsyyksi on merkitty kallonmurtuma ja välittömäksi kuolinsyyksi aivojen ruhjevamma. Uusissa tutkimuksissa todetut luuvammat ovat sopusoinnussa Mäen ruumiinavauksessa todettujen löydösten sekä kuolinsyylausunnon päätelmien ja kuolintodistuksen kuolemansyiden kanssa. Lisäksi on todettavissa vasemmalla päällelaella pirstalemurtuma-alueesta erillisinä kaksi lyhyttä murtumalinjaa.

Lalun kertomuksesta on käynyt ilmi, että murtumat Mäellä kallossa ovat olleet vasemman takaraivon yläulkosivulla ja päällelaella, ja ne ovat edellyttäneet vähintään kahta iskua laakealla, suhteellisen painavalla lyöntivälineellä. Tämä tylppä väkivalta on edellyttänyt merkittävää voimaa. Se, että hiuspohjaan ei ole aiheutunut hankaumia on saattanut johtua siitä, että lyöntivälineen ja hiuspinnan välissä on ollut mahdollisesti vaate tai kangas. Vammat Mäki on voinut saada ollessaan pysty- tai vaaka-asennossa. Mäki on menettänyt toimintakykynsä vammojen saamisen jälkeen nopeasti. Mäellä on valokuvissa havaittavissa oikeassa sormessa ruhje, joka on voinut aiheutua vaikka siitä kun sormi on jäänyt johonkin väliin.

Björklund

Lalun mukaan kuolintodistuksessa Björklundin peruskuolemansyyksi on merkitty kallon murtumat ja välittömäksi kuolinsyyksi aivojen vaikea ruhjevamma. Uusissa tutkimuksissa todetut luuvammat ovat sopusoinnussa Björklundin ruumiinavauksessa todettujen löydösten sekä kuolinsyylausunnon päätelmien ja kuolintodistuksen kuolemansyiden kanssa. Lisäksi on todettavissa teräaseen viiltojäljiksi sopivia jälkiä yhteensä neljässä kaulanikamassa ja alaleuassa pieni murtumalinja.

Lalun kertomuksesta on käynyt ilmi, että Björklundilla on ollut kallossaan laaja-alainen otsan seudun pirstalemurtuma, josta seurauksena on ollut aivokudoksen pinnallinen murskautumien otsalohkojen alapinnalta sekä kasvojen vasemman puolen luuston murtumia. Murtumien aiheuttaminen on edellyttänyt vähintään kolmea mutta todennäköisesti useampiakin iskuja laakealla, suhteellisen painavalla lyöntivälineellä. Tämä tylppä väkivalta on edellyttänyt merkittävää voimaa. Teräasevammoina Björklundilla on ollut noin viisitoista pistohaavaa niska-hartiaseudussa. Pistohaavat sopivat hyvin puukon aiheuttamiksi, eikä niiden aiheuttaminen ole edellyttänyt merkittävää voimaa. Pistohaavat eivät ole aiheuttaneet Björklundin kuolemaa. Tylpällä väkivallalla aiheutetut vammat Björklund on voinut saada ollessaan pysty- tai

vaaka-asennossa, ja pistohaavat saadessaan Björklund on ollut maassa. Kallovammat ovat aiheuttaneet nopean toimintakyvyn menettämisen, ja pistohaavat saadessaan Björklund ei ole enää liikkunut. Pöytäkirjassa ja valokuvissa Björklundin käsissä on todettu jälkiä, jotka voisivat olla torjuntavammoja

Johtopäätökset

Björklundiin, Boismaniin ja Mäkeen on pään alueelle kohdistettu merkittävää voimaa sisältänyttä väkivaltaa, jossa on käytetty tekovälineenä suhteellisen painavaa, laakeaa lyöntivälinettä. Lisäksi Boismanin kaulaan sekä Björklundin niska-hartiaseudulle on kohdistettu teräaseella vähemmän voimaa edellyttänyttä väkivaltaa. Teräaseen pistot Björklundiin on kohdistettu sen jälkeen, kun hänen kallonsa on jo ollut murskattu. Väkivallan kohdistuminen kaikissa uhreissa tarkoin päähän tai lähelle päätä osoittaa, että tekijällä on täytynyt olla suhteellisen tarkka käsitys siitä, missä uhrin ovat sijainneet. Vammojen perusteella ei voida päätellä sitä, missä järjestyksessä surmaamiset ovat tapahtuneet eikä sitä, missä asennossa uhrin ovat olleet kun heihin on kohdistettu väkivaltaa. Vammojen perusteella ei voida myöskään varmuudella sanoa, ovatko ja kuinka voimakkaasti uhrin kamppailleet surmaajaa vastaan. Torjuntavammoiksi sopivat vammat ovat vähäisiä, mihin on mitä ilmeisimmin vaikuttanut se, että uhrien päiden alueelle osuneet iskut ovat olleet voimakkaita ja lamaannuttavia. Uhrien mahdollisuudet puolustautua ovat olleet huonot, ja surmaaminen on siten ilmeisesti tapahtunut erittäin nopeasti.

Kuitenkaan uhrien kuolinsyistä ja heillä todetuista vammoista ei voida tehdä mitään johtopäätöstä sen suhteen, onko surmaaja ollut Gustafsson vai joku telttaseurueeseen kuulumaton henkilö.

3. Havainnot telttapaikalta ja sen läheisyydestä ennen kuin väkivallan käyttö on tullut ilmi

Keskeinen selvitys

Todistaja Aili Karjalaisen kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli 5.6.1960 noin klo 04.00 - 05.00 käynyt huuhtelemassa järven rannassa Oittaaan kartanon laiturilla paitoja. Laiturilta oli ollut näköyhteys yli lahdenpoukaman niiden nimien kärkiin, joista toisessa oli sijainnut surmapaikka. Karjalainen oli viidestätoista minuutista puoleen tuntiin kestäneen laiturilla oleskelunsa aikana havainnut aluksi onkijan sen niemen kärjessä, jossa surmapaikka oli ollut. Karjalaisen mukaan hänen kertomuksensa vuonna 1960 esitutkinnassa siitä, että hän oli lisäksi nähnyt lännenpuoleisella niemellä jossain vaiheessa kaksi poikaa oli paikkansa pitävä. Nämä pojat olivat sitten poistuneet Karjalaisen näköpiiristä. Laiturilla ollessaan Karjalainen oli kuullut kyseisten niemen suunnasta rauhallista ääntä, ja hän oli päätellyt, että niemissä oli ollut telttaa. Telttaa ei laiturilta ollut voinut nähdä. Ketään muita ei Karjalainen ollut laiturilla ollessaan havainnut

Todistaja Heikki Salosen kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli 5.6.1960 aamulla ollut yhdessä Kalevi Haapalaisen kanssa tarkkailemassa lintuja ja tullut Bodominjärven itäpuolta rantaa pitkin kulkevaa polkua nyt kysymyksessä olevan niemen läheisyyteen noin kello 06.00 - 06.15. Noustuaan rannasta ylös töyräälle Salonen oli havainnut moottoripyörät sekä lysisssä olevan teltan. Salosen mentyä noin 10 metrin päähän teltasta hän oli havainnut teltan päällä jalat, jotka olivat 90 asteen kulmassa Salosen tulosuuntaan nähden poikittain sekä samanaikaisesti vaalean mieshahmon lähtevän teltan takaa töyrästä alas kohti rantaa, jolloin Salonen oli pysähtynyt. Pysähtyneenä Salonen oli tehnyt havainnot telttapaikalta ehkä 5 - 10 sekuntin ajan, ja kyseinen mieshahmo oli ollut Salosen näköpiirissä ehkä

kaksi sekuntia ennen kuin oli hävinnyt töyrään taakse. Teltan päällä olleet jalat olivat Salosen mielestä olleet miehen jalat, ja Saloselle oli jäänyt käsitys tummista housuista. Jalat eivät olleet liikkuneet. Salonen ei ollut nähnyt koko telttakangasta vaan vain ehkä kolmasosan siitä loppuosan jäädessä Salosen havaintokulmasta katsoen suuren koivun ja sitä vasten olevan moottoripyörän taakse. Lisäksi Salosen ja teltan välissä oli ollut pyykkinaru, jossa oli ollut vaatteita. Mitään avunhuutoja, valitusta tai muutakaan ääntä Salonen ei ollut kuullut.

Todistaja Aarre Kivilahden kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli 5.6.1960 noin kello 04.00 aikaan tullut nyt paikalle läntisemmän niemen länsipuolella olevalle pienemmälle niemelle tapaamaan onkikaveriaan. Kivilahti oli odottanut myöhässä ollutta onkikaveriaan paikalla neljä tuntia pienen niemen korkeimmalla kohdalla, josta oli nähnyt takana olevalle pellolle, ja kuunnellut hiljaisuutta. Arviolta noin kello 06.00 aikaan Kivilahti oli nähnyt miehen tulevan niemen, joista toinen oli siis surmapaikka, suunnasta ja kulkevan rakenteilla olleen vesilaitoksen työmaalle päin. Miehellä oli ollut vaalea tukka, vaalea pikkutakki ja tummat housut. Mies oli liikkunut, ei juosten eikä kävellen vaan kiireesti. Kantamuksia ei Kivilahti ollut nähnyt miehellä kädessä. Kivilahti oli tehnyt havainnot miehestä noin 30 - 50 metrin etäisyydeltä, ja hän oli seurannut miehen kulkua noin 50 metrin matkan. Mies ei ollut tullut takaisin.

Ennen oikeudenkäyntiä kuollut Martti Haapalainen on esitutkinnassa 13.6.1960 kertonut havainnoistaan olennaisesti samalla tavalla kuin Salonen käräjäoikeudessa. Haapalainen on esitutkinnassa todennut, että teltan päästä oli lähtenyt joku mies niemekkeen itärannalle päin sekä että miehellä ei ollut tummia vaatteita. Teltan päällä oli maannut mies, jolla oli ollut tummat housut päällään, eikä muuta miehestä ollut näkynytkään.

Johtopäätökset

Salosen ja Kivilahden kertomukset käräjäoikeudessa havainnoistaan ovat yksityiskohtaisia ja tarkkoja. Heitä kumpaakin on kuultu poliisin toimesta lyhyen ajan kuluttua havaintojen tekemisestä eli kesäkuussa 1960, ja heidän esitutkintapöytäkirjaan tuolloin merkityt kertomuksensa ovat olleet olennaisesti saman sisältöisiä kuin kertomukset käräjäoikeudessa. Salosen kertomusta tukee lähes täysin samansisältöinen Haapalaisen esitutkintakertomus. Karjalainen ei ole käräjäoikeudessa muistanut tapahtumien yksityiskohtia yhtä tarkasti. Karjalaistakin on kuitenkin kesäkuussa 1960 poliisin toimesta kuultu, ja tuolloin kertomiensa seikkojen Karjalainen on käräjäoikeudessa ilmoittanut pitävän paikkansa.

Karjalaisen havainnot tilanteen rauhallisuudesta telttapaikan läheisyydessä aamuyöllä 5.6.1960 sekä kahdesta pojasta sopivat yhteen Gustafssonin sen ilmoituksen kanssa, että hän ja Boisman olivat yöllä 5.6.1960 heränneet ja lähteneet teltasta sekä menneet onkimaan. Onkimisen tapahtumista tukee Björklundin muistikirjassa eli ns. laulukirjassa oleva merkitä siitä, että yöllä 02 aikaan oli noustu ylös ja että Boisman oli ollut onkimassa. Se, mikä on ollut tarkka kellonaika tuolloin on jäänyt tarkemmin selvittämättä. Rikospaikalta löydetyksi ilmoitettu ja kateisiin jäänyt omaisuus huomioon ottaen on ilmeistä, että Björklundilla ja Mäellä ei ole ollut kelloja. Karjalainen on vuonna 1960 poliisille kertonut menneensä ennen kello 04.00 laiturille. Kivilahdella ei ole ollut kelloa, mutta hän ei ole mitään ääniä esimerkiksi laiturin tai teltan suunnasta kuullut tultuaan paikalle, ja näin ajankohta Karjalaisen tehdessä havaintoja on voinut hyvin olla 5.6.1960 ennen kello 04.00. Tilanteen rauhallisuus kyseisenä ajankohtana sekä mitä ilmeisimmin Boismanin ja Gustafssonin liikkumien tuolloin rannalla yhdessä tukee johtopäätöstä, että mitään riitaa telttaseurueessa ei ole ollut.

Vaikka aika, jonka Salonen on tehnyt havaintoja mieshenkilön hahmosta maahan lysähtäneen teltan läheisyydessä on ollut lyhyt, ei ole ilmennyt

mitään syytä epäillä hänen erehtyneen. Tapahtuma-aikana on ollut kaunis, selkeä kesäaamu, ja valaistusolosuhteet ovat ilmeisesti olleet hyvät. Salosen kertomus vaaleasta mieshahmosta sopii ajallisesti ja paikallisesti täysin yhteen Kivilahden tekemien havaintojen kanssa koskien pellolla kulkenutta vaaleatukkaista ja vaaleatakkista niemiä suunnasta tullutta ja paikalta poistunutta miestä. Todistajien Siv Jansson - Knuts ja Henrik Rosenqvist kertomuksista on käynyt selville, että pellolla on ollut yleisesti käytetty oikotie niemiin tultaessa, ja näin Kivilahden toteaman tavoin kiireesti liikkunut mies on ilmiselvästi poistunut paikalta nopeasti yleistä kulkureittiä käyttäen. Kivilahden ilmoittama miehen kulkusuunta on ollut sinnepäin, mistä Boismanin ja Gustafssonin kengät on löydetty. Se seikka, että Kivilahti käräjäoikeudessa kysyttäessä on ilmoittanut, ettei hän ollut havainnut poistuvalla miehellä käsissä kantamuksia ei huomioon ottaen, että jäljempänä todettu kateisiin jäänyt omaisuus ja myös löydetyt kengät on voitu suhteellisen huomaamattomasti kuljettaa mukana, ole merkityksellinen seikka asiaa arvioitaessa.

Salosen näkökulma hänen tehdessään havaintoja maassa lysähtäneenä olleesta teltasta on ollut sellainen, että pääosa teltasta on jäänyt näköesteinä olleiden puun, moottoripyörän ja pyykkinarun taakse. Paikalta otettujen valokuvien, erityisesti valokuvan n:o 5 perusteella tilanne on siten ollut se, että ylävartaloltaan telttakankaan peittämän Boismanin jalat samoin kuin Björklund ja Mäki kokonaisuudessaan ovat jääneet Salosen näkökulmasta katsottuna piiloon. Näin siitä seikasta, että Salonen ei ole nähnyt kuin kertomansa miehen jalat teltalla ei voida tehdä johtopäätöstä muiden telttaseurueen jäsenten asennoista tai että heitä olisi Salosen havaintojen jälkeen liikutettu. Kun Salonen itsekin on korostanut näkökulmansa rajoittuneisuutta telttaan nähden moneen kertaan ja todennut, ettei hän ollut voinut nähdä mitä perällä oli ollut, ei Salosen myönteiselle vastukselle käräjäoikeudessa kysymykseen olisiko hän havainnut jos paikalla olisi ollut alaston nainen ole annettava tässä suhteessa merkitystä. Osaltaan sitä, miten hankalaa on ollut tehdä havaintoja uhreista osoittaa se jäljempänä ilmenevä seikka, että kaikki paikalle myöhemmin tulleet ja Salosta huomattavasti paremmalta havaintopaikalta ja pitempään tilannetta tarkkailleet henkilötäkään eivät ole huomanneet kaikkia teltassa olleita uhreja.

Vastaavasti huomioon ottaen Björklundin, Boismanin ja Mäen jääminen edellä todetuin tavoin Salosen näkökulmasta katsottuna piiloon sekä Gustafssonin tosin tarkoin selvittämättä jäänyt sijainti osittain Björklundin päällä, on todennäköistä, että jalat, jotka Salonen on havainnut teltan päällä ovat olleet Gustafssonin jalat. Sitä, että kysymys ei ole todennäköisesti ollut Björklundin kuin Mäenkään jaloista osoittaa osaltaan se, että Salosen mukaan kysymys on ollut miehen jaloista sekä Björklundin kohdalla vielä se, että tutkinnassa on selvitetty Björklundilla olleen telttaretkellä jalassaan vaaleanvihreät eikä siten tummat housut.

Salonen ei ole esitutkinnassa vuonna 1960 sanonut mitään siitä, että hänen näkemissään miehen jaloissa olisi ollut kengät, eikä näin aikanaan ole kertonut Haapalainenkaan. Mahdollisista kengistä Salonen on maininnut ensimmäisen kerran tapahtumapaikalla videoidussa kuulustelussa vuonna 2003 sen jälkeen kun kuulustelussa on tuotu esille käsitys siitä, että Salonen olisi nähnyt myös kengät. Käräjäoikeudessa Salonen on todennut, että hänellä on mielikuva kengistä mutta sitten myös todennut, että kysymys saattoi olla myös irtokengistä. Salosen havainto mahdollisista kengistä jää siten siinä määrin epävarmaksi, ettei sen perusteella voida luotettavasti päätellä, onko teltan päällä olleissa jaloissa ollut kengät vai ei.

Se seikka, että teltan ollessa lysähtäneenä maassa ja väkivallan käytön teltalla siten mitä ilmeisemmin jo tapahduttua, teltan välittömästä läheisyydestä ja heti tämän jälkeen alueelta on nähty poistuvan kiireesti tuntematon mies, jonka tuntomerkit eivät sovellu olemukseltaan tummaan Gustafssoniin, tukee vahvasti johtopäätöstä, että surmaaja ei ole Gustafsson.

Tätä johtopäätöstä vielä vahvistaa se, että mitä todennäköisimmin Gustafsson on tuossa tilanteessa ollut makaamassa teltan päällä.

Todistaja Tarja Sahakangas on kertonut tavanneensa 4.6.1960 illalla Bodominjärven rannalla oman seurueensa telttapaikalla sinne käymään tulleen riidanhaluisen ja päihtyneen Gustafssonin ja tämän seurueen sekä edelleen kuullensa tämän jälkeen noin puolen yön aikaan riiteleviä miesten ääniä sieltä, missä Gustafssonin seurueen telta oli ollut. Gustafsson on ilmoittanut, ettei kertomus pidä paikkaansa ja että hän ei tunne Sahakangasta.

Sahakangas on henkirikosten tapahtuessa ollut 17 - vuotias, ja hänen on siten täytynyt käsittää ilmoittamiensa havaintojen tärkeys vakavan asian selvittämisessä. Sahakangas ei ole kuitenkaan ottanut yhteyttä poliisiin tai keneenkään muuhunkaan kertoakseen tietojaan, vaan hän on kertonut tapahtumista työtoverilleen vasta keväällä 2004 sekä televisio-ohjelmassa 10.6.2005. Sahakankaan kertomuksen paikkansa pitävyys koskien havaintoja Gustafssonista ja tämän seurueesta 4.6.1960 ei ole miltään osin tarkistettavissa. Kertomuksesta ilmenevät muut seikat kuten tiedot surmapaikasta ja Gustafssonin kuljettamisesta ambulanssilla ovat olleet kaikkien saatavissa vuosikymmeniä jatkuneen surmien laajan uutisoinnin seurauksena.

Sahakankaan kertomuksessa on huomattavia epätarkkuuksia ja ristiriitaisuuksia. Sahakangas ei ole muistanut telttaseurueensa jäsenistä nimeltä kuin yhden, joka henkilö on kuollut, kahden muuan henkilöllisyyttä ei poliisi ole pystynyt Sahakankaan antamien tietojen perusteella selvittämään. Sahakangas on käräjäoikeudessa ensin todennut nähneensä Björklundin ja Mäen ensimmäisen kerran 4.6.1960 Bodominjärvellä mutta sitten ilmoittanut, että hän oli nähnyt nämä aikaisemmin yhdessä Gustafssonin ja Boismanin kanssa jossakin baarissa. Sahakangas ei ole kyennyt kertomaan mitään tarkempia tuntomerkkejä Björklundista tai Mäestä, hän ei ole tiennyt oliko jompi kumpi heistä ollut tumma vai vaalea sekä kumpi heistä oli seurustellut Gustafssonin ja kumpi Boismanin kanssa. Sahakangas on televisio-ohjelmassa kertonut oman seurueensa telttailleen yleisellä leirintäalueella, vaikka mitään yleistä leirintäaluetta ei paikalla ole ollut. Sahakankaan ilmoittama seurueensa telttapaikka sijaitsee Dahlbyn kartanon alueella, jolla todistajien Henrik Lindelöfin ja Henrik Rosenqvistin kertomusten mukaan oli kaikenlaiseen ulkopuolisten liikkumiseen suhtauduttu ehdottoman torjuvasti, eikä telttailu alueella olisi huomaamatta siten ilmeisesti ollut mahdollista. Sahakangas on kertonut lähteneensä katsomaan tapahtumia surmapaikalle 5.6.1960 kulkien Dahlbyn ja Oittaaan kartanoiden maiden kautta rantaa pitkin, vaikka Lindelöfin ja Rosenqvistin kertomuksista ilmenee, että mitään kulkuväylää ei rannassa ole ollut. Sahakangas on kertonut nähneensä Gustafssonia nostettavan ambulanssiin mutta todennut ettei poliiseja ollut paikalla, kun taas todistaja Kauko Paavola on kertonut olleensa poliisin virkapuvussa kantamassa paareilla ollutta Gustafssonia ambulanssiin.

Kenenkään Sahakankaan seurueeseen kuuluneen henkilön ei ole ilmoitettu vuosien aikana kertoneen tapahtumista poliisille.

Aikaisemmin todetuin tavoin Björklundin muistikirjassa ei ole mainintaa mistään riidasta tai erimielisyydestä Gustafssonin ja muun seurueen välillä sen enempää kuin mainintaa käynnistä toisella telttapaikallakaan.

Edellä todetut lukuisat Sahakankaan kertomuksen luotettavuutta heikentävät seikat huomioon ottaen on hyvin mahdollista, että vasta yli 40 vuotta tapahtumien jälkeen esille tulleen Sahakankaan kertomus, jonka kertomuksen paikkansa pitävyyttä olennaiselta osalta ei voida tarkistaa, ei vastaa todellista tapahtumien kulkua. Sen vuoksi kertomukselle ei asiaa arvioitaessa ole annettava merkitystä.

4. Havainnot telttapaikalta ja sen läheisyydestä sen jälkeen kun väkivallan käyttö on tullut ilmi

Keskeinen selvitys

Todistaja Siv Jansson-Knutsin kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli 5.6.1960 noin kello 9.00 kiertänyt rantaa pitkin siihen niemeen, missä telttä oli ollut havaitsematta telttää ja kuulematta ääniä. Uimasta tultuaan Jansson-Knuts oli kuulut valituksen ääntä, kivennyt rannasta töyräälle ja havainnut telttapaikalla verissään olevan miehen. Miehen verinen pää oli ollut sivuttain maata vasten ja miehen silmät eivät olleet auki. Jansson-Knuts oli lähtenyt paikalta, ja kun hän oli tullut takaisin kyseinen mies oli jo viety pois. Tuolloin Jansson-Knuts oli havainnut, ettei yhdellä tellassa olleista ollut vaatteita. Paikalla oli ollut tuolloin useita uteliaita, joita poliisi oli häätänyt pois.

Todistaja Martti Kolin kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli 5.6.1960 kello 9.00 jälkeen nähnyt kaatuneen teltan luona elossa olevan miehen päällimmäisenä vinottain jalat teltan reunan ulkopuolella. Mies oli ollut verissään ja tiedoton mutta hengittänyt. Muita tellassa olijoita Martti Koli ei ollut nähnyt selvästi. Muut henkilöt olivat ilmeisesti olleet teltan pohjalla ja telttakankaan liepeiden piilossa, ja Martti Koli oli luullut muiden olevan elossa. Havainnot tehdessään Martti Koli oli ollut noin metrin päässä teltestä. Paikalla oli ollut kymmenkunta ihmistä ennen poliisien tuloa.

Todistaja Ruth Kolin kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli 5.6.1960 kävellessään kysymyksessä olevassa niemessä yhtäkkiä havainnut verisen miehen makaamassa telllalla. Miehen kasvoissa ei ollut ilmettä tai elonmerkkiä, eikä mies ollut äännellyt. Miehen koukussa oleva polvi oli liikkunut sivusuunnassa pientä liikettä, mikä liike oli ollut ilmeisen tahatonta. Muut tellassa olleet olivat jotenkin piilossa, ja poliisi oli paikalla nostanut kankaita, jolloin myös toisesta teltan reunasta oli tullut esiin henkilö.

Todistaja Henrik Rosenqvistin kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli havainnut paikalle tulleiden poliisien nostaessa telttakangasta jonkun uhrin päältä, että vastaavassa kohdassa, missä telttakankaassa oli ollut viilto uhrissa oli ollut haava.

Todistaja Gösta Lönnbergin kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän ja Kauko Paavola olivat ensimmäisinä poliiseina tulleet paikalle 5.6.1960 noin kello 11.30. Tapahtumapaikalta tekemänsä piirroksen perusteella Lönnberg on todennut, että teltan päädyssä oli ollut selällään yksi henkilö ja muut olivat olleet kyljellään. Lönnberg ei ole osannut sanoa kuinka paljon Gustafsson oli ollut allaan olleen naisen päällä, ja hän on arvellut että nainen oli ehkä ollut osittain telttakankaan alla. Mitään yksityiskohtaisia muistikuvia uhreista ei Lönnbergillä ole ollut.

Todistaja Kauko Paavolan kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli paikalle tullessaan havainnut teltan ja ihmisiä kaatuneina sekä Gustafssonin päällimmäisenä. Gustafsson oli liikuttanut jalkojaan ja päätään vähän, hän oli ollut tajuton tai tajuttomuuden rajamailla eikä hän ollut puhunut mitään. Gustafsson oli heti viety poliisien kanssa samanaikaisesti paikalle tulleet sairaautoon, ja virkapuvussa ollut Paavola oli ollut kantamassa paareilla maannutta Gustafssonina. Paavola ei ole muistanut kuinka paljon Gustafsson oli peittänyt Björklundia ja missä vaiheessa hän oli havainnut Björklundin olevan alaston.

Todistaja Aatos Aallon kertomuksesta on käynyt ilmi, että hän oli ottanut valokuvat tapahtumapaikalta tultaan sinne 5.6.1960 arvionsa mukaan noin kello 13.30 jälkeen ja että tuossa vaiheessa Gustafsson oli jo siirretty paikalta.

Johtopäätökset

Todistajia ei Rosenqvistia lukuunottamatta ole kuultu poliisin toimesta ennen kuin vasta vuosina 2003 - 2004. Todistajien kertomat muistikuvat eivät ole olleet kovin tarkkoja, mikä on ajan kuulminen huomioon ottaen ymmärrettävää. Kertomuksissa ei kuitenkaan ole ristiriitaisuuksia tai sellaisia epätarkkuuksia, joiden vuoksi kertomuksille ei voitaisi antaa asiaa arvioitaessa merkitystä.

Valokuvista ilmenee, että siinä vaiheessa kun Gustafsson on viety jo pois paikalta Boisman on maannut teltan pohjalla selällään ja hänen ylävartalonsa on ollut kokonaan telttakankaan peittämä, Mäki on maannut oikealla kyljellään suunnilleen kohtisuoraan Boismaniin nähden siten että hän on ollut osittain Boismanin oikean jalan päällä ja hänen ilmeisesti huovalla peitetty päänsä on ollut Björklundin jalan alla. Alavartaloltaan paljas Björklund puolestaan on maannut osin vasemmalla kyljellään päinvastaiseen suuntaan suuntaan kuin Mäki, ja hän on ollut osittain Mäen päällä. Lönnbergin ja Paavolan kertomuksista on käynyt ilmi, että Gustafsson on maannut kyljellään osittain Björklundin päällä. Kuitenkaan sitä, miten paljon Gustafsson on ollut Björklundin päällä ja mikä Gustafssonin asento tarkoin on ollut ei ole pystytty selvittämään.

Rosenqvistin kertomus osaltaan tukee johtopäätöstä, että teräasevammat Boismanille on aiheutettu lyömällä teräaseella telttakankaan läpi eikä viiltoja telttakankaaseen ole tehty jälkeenpäin hämäystarkoituksessa.

Jansson - Knutsin, Martti ja Ruth Kolin ja Paavolan yhtenevät havainnot Gustafssonista osoittavat, että Gustafsson on 5.6.1960 noin kello 9.00 - 11.30 ollut ulkoiselta olemukseltaan tajuton eikä hän ole pystynyt puhumaan eikä liikkumaan. Vaikka kysymys onkin lääketieteellistä erityisasiantuntemusta vailla olevien henkilöiden havainnoista, tukevat ne vahvasti johtopäätöstä, että Gustafssonin tajunnantaso ja toimintakyky on tuolloin ja myös aikaisemmin aamulla ollut huomattavasti alentunut. Epäuskottavaa on, että Gustafsson olisi tällaisessa fyysisessä tilassa kyennyt itseään tai ketään vainajista siirtämään.

5. Rikospaikalla ja etsinnöissä tehdyt havainnot

Keskeinen selvitys

Todistajien Gösta Lönnbergin ja Kauko Paavolan sekä 5.6.1960 noin klo 12.00 paikalle tulleen tuolloin Espoossa apulaisnimismiehenä toimineen todistaja Knut Aasin kertomuksista käräjäoikeudessa on käynyt ilmi, että poliisi oli pyrkinyt eristämään rikospaikan ja että viimeistään Aasin tultua paikalle eristäminen oli toteutettu tehokkaasti. Näiden todistajien kertomuksista käräjäoikeudessa on käynyt ilmi, että rikospaikan sekä maaston ja vesialueen tutkintaa rikospaikan läheisyydessä oli tapahtunut useana päivänä. Maaston haravointiin oli osallistunut kymmeniä poliiseja eri yksiköistä ja kymmeniä armeijan palveluksessa olevia henkilöitä, minkä lisäksi apuna oli ollut myös suunnistajia. Maaston tutkinnassa oli käytetty apuvälineinä poliisikoiria sekä magneettiharavoita, ja vesialuetta oli tutkittu naaraamalla ja magneettiharavilla. Maaston tutkinta oli ulottunut laajalle alueelle telttapaikalta. Lönnbergin kertomuksesta on käynyt selville, että vesialueen tutkiminen oli ulottunut heittoetäisyyden päähän Bodominjärven rannasta ja että magneettiharavalla oli löydetty pieniäkin esineitä mm. pieni työkalu maastosta ja järven pohjasta rautalangan pätkä. Lönnbergin ja Aallon kertomuksista on käynyt selville, että kahdet kengät oli maastoetsinnässä löydetty noin 500 - 600 metrin päästä toisen kenkäparin ollessa laitettuna 10 - 15 metrin päähän polulta kallionkoloon kengänkantojen ollessa näkyvissä ja toisen kenkäparin ollessa ojassa polun toisella puolella noin 1,5 metrin päässä polusta.

Johtopäätökset

Rikospaikan ja sen ympäristön tutkinta on rikospaikan tultua eristetyksi ollut tuolloin vallinneissa olosuhteissa perusteellista ja tarkkaa, ja etsintä on ulottunut laajalle alueelle. Tästä huolimatta etsinnöissä ei ole löydetty uhreihin kohdistettuun väkivaltaan soveltuvia tekovälineitä eli teräasetta tai tylpän väkivallan käyttöön soveltuvaa esinettä. Etsinnöissä ei myöskään ole löydetty Boismanin ja Mäen omaisten aikanaan 10.6.1960 poliisille ilmoittamaa vainajilta kadonnutta omaisuutta sekä 7.6.1960 omaisuuden palautuksen yhteydessä ilmoitettua Gustafssonilta kateisiin jäänyttä omaisuutta. Huomioon ottaen, että Gustafsson on kyseiseen aikaan ollut sairaalassa Gustafssonin ilmoitusta siitä, että hänen omaisuutensa on palautettu hänen vanhemmilleen on pidettävä uskottavana. Näin uskottavana on pidettävä myös sitä, että kateisiin jääneen omaisuuden poliisille ovat aikanaan ilmoittaneet Gustafssonin vanhemmat

Poliisille tuolloin tehtyjen ilmoitusten mukaan kateisiin on jäänyt Boismanin taskukello, lompakko ja moottoripyörän rekisterikirja, Mäen lompakko, pyyheliina ja uimapuku sekä Gustafssonin rannekello, sormus ja kantokassi. Gustafsson on lisäksi ilmoittanut myöhemmin kadonneiksi siirtopihdit, puukon ja lompakon, ja tutkinnassa myös Boismanilta on selvitetty kadonneen puukko. Virheitä tai kirjaamisesta johtuvia epätarkkuuksia ei ole osoitettu tämän kateisiin jääneen omaisuuden kohdalla olleen, ja esimerkiksi kellojen, lompakkojen samoin kuin puukkojen kohdalla, joista puukot ovat olleet tarpeellisia esimerkiksi juuri telttakeppien vuolemisessa, väärinkäsitys omaisuuden kateisiin joutumisesta ei ole todennäköinen. Rikospaikalta on siten katsottava kadonneen huomattava määrä omaisuutta. Huomioon ottaen etsintöjen laajuus ja tarkkuus uskottavana ei ole pidettävä sitä, että tällainen määrä omaisuutta olisi pystytty kätkemään maahan tai upottamaan järveen ilman että mitään omaisuudesta olisi etsinnässä löydetty. Vaikka edellä todetuin tavoin maahan lysähtäneen teltan luona onkin 5.6.1960 ollut ennen poliisien paikalletuloa ulkopuolisia uteliaita katselijoita, ei kukaan kuulluista paikalla olleista henkilöistä ole kertonut nähneenä kenenkään ottavan omaisuutta teltalta. Tämän vuoksi on pidettävä erittäin todennäköisensä sitä, että kadonneen omaisuuden on etsintäalueen ulkopuolelle vienyt väkivallantekoon syyllistynyt henkilö.

Huomioon ottaen edellä todettu ulkoisesti havaittava Gustafssonin alentunut tajunnantaso ja toimintakyvyttömyys erittäin epätodennäköisenä on pidettävä sitä, että Gustafsson olisi vammauduttuaan pystynyt hävittämään tai viemään etsijöiden ulottumattomiin kadonneiksi todetut tavarat sekä tekovälineet ja vielä piilottamaan toisaalle kahdet kengät. Myös se vaihtoehto, että Gustafsson olisi aiheuttanut itselleen vammat vasta hävitettyään omaisuuden on erittäin epätodennäköinen, koska jäljempänä todetuin tavoin mitään jälkiä, jotka sopisivat vammojen aiheuttamiseen ei Gustafssonilla ole todettu käsissä eikä myöskään mitään vammojen aikaansaamiseen sopivaa tekovälinettä ole telttapaikalta löytynyt.

Se seikka, että merkintöjen mukaan Gustafssonilla päällä olleiden vaatteiden palauttamisen yhteydessä on palautettu myös hänellä olleet sukat eikä missään ole mainintaa sukissa mahdollisesti olleista maastossa kävelemisen jäljistä osaltaan tukee johtopäätöstä, että Gustafsson ei ole kenkiä vienyt pois telttapaikalta.

Se vaihtoehto, että Gustafsson olisi käyttänyt moottoripyörää tavaroiden tai kenkien pois kuljettamiseen on erittäin epätodennäköinen, koska kukaan aamuyöllä liikkeellä olleista henkilöistä ei ole kertonut kuulleensa tai nähneensä moottoripyörän liikkuvan.

Tekovälineiden ja omaisuuden kateisiin jääminen sekä kenkien löytyminen yli

puolen kilometrin päästä tekopaikalta tukee siten vahvasti johtopäätöstä, että surmaaja on ollut joku telttaseurueen ulkopuolinen henkilö.

6. Teräaseen jälkiä koskevista sekä verijälki- ja DNA-tutkimuksissa tehdyt havainnot

Keskeinen selvitys

Keskusrikospoliisin kriminaalilaboratorion sekä Valtion seerumlaitoksen vuonna 1960 tekemissä tutkimuksissa on todettu, että telttapaikalta löytyneessä nipuksi käärityssä tyynynpäällisessä on ollut pistemäisiä ja räiskyneestä verestä syntyneitä jälkiä, ja liinaan liitetyn todennäköisesti teräaseella katkaistun kuminauhan kuitujen päässä on ollut verta. Tutkimusten mukaan vainajien ja Gustafssonin veriryhmät on voitu melkoisella todennäköisyydellä sulkea pois. Keskusrikospoliisin rikoslaboratorion vuonna 2005 päivätyssä lausunnossa liinassa on todettu olevan viitteitä siemennesteestä. DNA-tutkimuksessa siemennesteestä saatu tunnistus ei ole sopinut Boismaniin, Gustafssoniin tai kolmeen muuhunkaan tutkittuun henkilöön, eikä vastaavaa tunnistetta ole löytynyt DNA-rekisteristä.

Keskusrikospoliisin kriminaalilaboratorio on antanut vuonna 1960 lausunnon teltan tutkimuksista. Keskusrikospoliisin rikostekninen laboratorio on vuonna 2005 antanut lausunnot koskien telttanaruissa ja -kankaassa olevia teräaseen jälkiä, Gustafssonin jalkineita, teltan ja jalkineiden verijälkiä sekä telttan ja jalkineiden DNA-tutkimuksia, minkä lisäksi DNA-tutkimusten osalta on hankittu englantilaisen ja saksalaisen laboratorion tutkimustulokset.

Vuonna 2005 annettujen useamman lausunnon laatimiseen osallistuneen ja todistajana kuullun tekninen tutkija Anja Hytin mukaan verinäytteet teltasta on yritetty ottaa kattavasti siten että samaan verijälkipääheseen kuuluvista verijäljistä saataisiin selville DNA. Kaikista verijäljistä ei ole ollut mahdollisuutta ottaa näytteitä. Osasta näytteistä ei ole saatu DNA:ta selvitettyä.

Boismanin DNA-tunnisteeseen sopivaa verta on löytynyt teltan sisäpinnalta takapäädystä, takapäädyn ja suuaukkopäädystä katsoen oikean pitkän sivun nurkkauksesta sekä samalta pitkältä sivulta. Teltan ulkopinnalta Boismanin verta on löytynyt samalta pitkältä sivulta sekä teltan suuaukkopäädystä. Boismanin verijälkien sijainti kyseisellä pitkällä sivulla on sopinut hänen sijaintipaikkaansa valokuvissa. Veriroiskejäljet ovat olleet matalalla ja hengitysverijäljet ovat olleet telttakankaassa, ja tästä voitaisiin päätellä, että Boisman on surmattu siihen asentoon, missä hän on ollut löydettäessä.

Mäen DNA-tunnisteeseen sopivaa verta on löytynyt teltan ulkopinnalta suuaukkopäädystä sekä suuaukkopäädystä katsoen vasemmalta pitkältä sivulta. Verijäljet ovat kaikki olleet roiskejälkiä ja ne ovat sopineet Mäen sijaintiin valokuvissa. Veriroiskeet teltan suuaukkopäädyn ulkopuolelle eivät ole voineet tulla suuaukkopäädyn ollessa maahan kaatuneena ulkopuoli maata vasten siten kuin valokuvissa, ja suuaukkopäätty on ilmeisesti kääntynyt tai käännetty tapahtumien aikana tai tapahtumien jälkeen.

Björklundin DNA-tunnisteeseen sopivaa verta on löytynyt teltan sisäpinnalta suuaukkopäädystä, suuaukkopäädystä katsoen vasemmalta pitkältä sivulta, takapäädystä sekä suuaukkopäädystä katsoen oikealta pitkältä sivulta. Osa verijäljistä ei ole sopinut Björklundin sijaintiin valokuvissa.

Gustafssonin DNA-tunnisteeseen sopivaa verta on löytynyt teltan sisäpinnalta takapäädyn ja suuaukkopäädystä katsoen oikean pitkän sivun nurkka-alueelta, mitkä jäljet ovat olleet kosketusverta / vuotanutta verta, sekä teltan ulkopinnalta kummaltakin pitkältä sivulta. Verijäljet ulkopinnalla ovat olleet kosketusverta ja

roiskeverta. Ulkopinnalla todettu kosketusveri on sopinut hyvin aiheutuneeksi tilanteessa, jolloin Gustafsson on maannut teltan päällä, ja roiskeverta ulkopinnalla on ollut hyvin vähän.

Surmaamisjärjestystä ei verijäljistä ole pystynyt päättelemään.

Hytin kertomuksesta on edelleen käynyt ilmi, että Gustafssonin kengissä erityisesti oikean jalan kengässä on todettu Mäen DNA-tunnisteeseen sopivaa verta. Verijäljet ovat kenkien päällä olleet veriroiskeita ja sisäsivuilla kosketusverta. Kosketusveri on voinut tulla myös verisen kankaan tai esineen osuttua kenkään. Oikean jalan kengän sisäsivun venykkeiden raossa on ollut vereltä vaikuttavaa ainetta, jolle ei kuitenkaan ole voitu tehdä verenosoitustestiä, ja taaemmassa venykkeessä on ollut veriroiske / tuhrujälki venykkeen raossa. Viimeksimainittu on voinut tulla tilanteessa, jolloin venyke on ollut venyneenä tai siten kysymys on ollut kimmokeroiskeesta, jolloin venykkeen ei ole tarvinnut olla venyneenä. Oikean jalan kengän suuaukon reunuksessa on ollut pieniä veriroiskeita. Myös vasemman jalan kengän sisäsivulla on pääosin venykkeiden kohdalla ollut veriroiskeita. Mikroskooppisessa tutkimuksessa ei kenkien sisäpohjissa ole todettu verijälkiä, mutta kun viisi oikean jalan kengän sisäpohjan näytettä on yhdistetty, verenosoitustestissä on saatu positiivinen tulos. Kengissä olevat veriroiskeet ovat kooltaan ja tiheydeltään olleet samanlaisia kuin telttakankaassa suuaukkopäädystä katsoen vasemmalla pitkällä sivulla, jossa on puolestaan ollut alue jossa ei ole lainkaan ollut verijälkiä. Kyseinen alue sopisi hyvin siihen että kengät ovat olleet kyseisellä alueella. Mikäli teltan suuaukkopääty ja toinen pitkä sivu ovat olleet taittuneena tai kääntyneenä tietyllä tavoin veriroiskeiden syntymisen aikaan jalkineet ovat voineet sijaita myös teltan ulkopuolella toisella pitkällä sivulla tai suuaukkopäädystä edessä vasemmalla puolella. Yksiselitteistä vastausta jalkineiden sijainnista suhteessa telttaan ei siksi voida antaa. Tähän on syynä myös se, että dokumentoitua tietoa verijäljistä teltan ympäristössä ei ole ollut. Mikäli oikeanpuoleinen kenkä on ollut avonaisena mahdollisilla alueilla, olisi odotettavissa, että veriroiskeita olisi myös kengän sisäpohjassa.

Vuonna 2005 useamman lausunnon laatimiseen osallistuneen ja todistajana kuullun tekninen tutkija Johanna Lehdon mukaan telttakankaassa on ollut viiltojälkiä, puhkaisujälkiä ja repeämäjälkiä. Viiltojaljet telttakankaaseen ovat pääsääntöisesti tulleet ennen verijälkiä. Telttakankaassa todettujen teräasejälkien syntyjärjestystä ei ole voinut päätellä sen enempää kuin sitäkään, onko teltta ollut näiden jälkien syntyessä pystyssä. Teltan suuaukkopäädystä katsoen oikeanpuoleisen pitkän sivun teltan takapäädyn puoleisessa osassa on yhdeksän siistireunaista pisto/viiltojalkeä. Teltan sivunaru on katkaistu teräaseella, ja harjanaruiksi sopivissa narun kappaleissa on ollut teräaseen jättämiä jälkiä. Teltan suuaukon viidestä naruparista ylhäältä päin toinen ja neljäs ovat olleet rusetilla kiinni ja muut ovat olleet auki.

Vuonna 2005 DNA-tutkimuksia koskevan lausunnon laatimiseen osallistuneen ja todistajana kuullun rikoskemisti Matti Karjalaisen mukaan kaikkia telttakankaassa olleita veritahroja ei ole tutkittu. Varmuudella ei voi tehdä johtopäätöstä, että muualta teltasta ei löytyisi DNA:ta. DNA-tutkimuksella ei voida edes selvittää, onko ulkopuolinen henkilö ollut paikalla, kun ei ole tietoa siitä onko mahdollinen ulkopuolinen henkilö loukkaantunut verta vuotavalla tavalla. Gustafssonin puolelta esitetty väite, että 20 otetusta näytteestä, jotka ovat olleet 11 eri alueelta teltasta ei DNA:ta ole saatu määritettyä saattaa pitää paikkansa. Tutkimukset rajoituivat toiminnan teknisiin vaikeuksiin ja tutkimusten kalleuteen ulkomailla. Löytyneessä tynnylinassa on ollut veri- ja spermatahroja laajasti, eikä sitä, onko liina ollut paikalla jo ennen telttaseurueen tuloa pysty selvittämään.

Johtopäätökset

Selvityksestä on selkeästi käynyt ilmi, että tutkimukset sinänsä ovat olleet tarkkoja mutta että kovin varmoja johtopäätöksiä mahdollisesta tapahtumien kulusta ei tutkimustulosten perusteella voida tehdä.

Paikalta löytyneen yhteensidotun tyynyliinan käyttötarkoitus on jäänyt epäselväksi. Poliisitutkinnassa on arveltu tyynyliinaa käytetyn kuukautissuojana. Sitä mikä on ollut tyynyliinan käyttötarkoitus ja onko tyynyliina ollut telttapaikalla jo ennen telttaseurueen tuloa ei ole voitu selvittää. Vaikka todennäköistä tapahtumien kulkua arvioitaessa tyynyliinasta ei voida tehdä mitään kovin merkittäviä johtopäätöksiä, tukevat tyynyliina ja siitä tehdyt tutkimustulokset osaltaan ainakin vähäisessä määrin johtopäätöstä, että telttapaikalla on voinut olla tapahtuma-aikaan ulkopuolinen henkilö.

Teltasta tehty verijälkitutkimus on ollut laaja, mutta siinä on jouduttu asettamaan etusijalle toiset verijäljet ja jättämään toiset tutkimatta. Kun tutkimuksessa verinäytteet DNA:n määrittämiseksi on otettu merkityksellisiksi katsotuista yhteensopivista verijäljistä eli verijälkiperheistä, on tämä tarkoittanut muun ohessa sitä, että verijälkiluokittelussa syntyvaltaan epämääräisistä ns. tuhrujäljistä ei lähtökohtaisesti näytteitä ole otettu eikä myöskään tekovälineen siirtokuvioista, kun tekoväline ei ole ollut tiedossa. Tuhrujälkiä, joista verijälkitutkimusta ei ole tehty, mainitaan Keskusrikospoliisin rikoslaboratorion 17.2.2005 päivätyssä lausunnossa useita ja osa niistä on myös kooltaan suurehkoja, esimerkiksi teltan sisäpuolella suuaukkopäädystä 15 x 30 senttimetrin suuruinen jälki. Samoin tutkimattomana siirtojälkenä mainitaan esimerkiksi teltan toisella pitkällä sivulla 4 x 7 senttimetrin suuruinen jälki. Edelleen merkittävästä osasta verinäytteistä ei DNA:ta ole pystytty määrittämään. Keskusrikospoliisin rikoslaboratorion 16.2.2005 päivätyssä lausunnossa tällaisia telttasta otettuja näytteitä mainitaan 32 ja ne ovat useasta eri kohdasta telttaa. Osasta näistä on sittemmin saatu ulkomailla tutkimuksissa DNA selville, mutta edelleen osasta DNA on selvittämättä. Gustafssonin puolelta on ilmoitettu selvittämättömiä näytteitä olleen 20 ja niiden olevan 11 eri alueelta teltasta, mitä näkemystä ei ole pystytty mitenkään osoittamaan virheelliseksi.

Verijälkitutkimuksen perusteella ei siten voida sulkea pois vaihtoehtoa, että jonkun ulkopuolisen henkilön verta olisi telttassa. Lisäksi on otettava huomioon, että ahtaassa telttassa olleiden telttaseurueen jäsenten mahdollisuus puolustautua teltan ulkopuolelta tullutta hyökkäystä vastaan on ollut ilmeisen huono ja että hyökkääjällä on ollut siten mahdollisuus erittäin lyhyen ajan kuluessa aiheuttaa telttassa olijoille heillä todetut puolustuskyvyn lamaannuttavat vammat. Näin surmatöiden tekijästä ei ole tarvinnut edes jäädä verijälkiä teltaan. Tehdyt verijälki- ja DNA-tutkimukset telttasta eivät siten mitenkään sulje pois sitä mahdollisuutta, että surmaaja olisi ulkopuolinen henkilö.

Teltan pieni koko ja telttassa olevat jäljet huomioon ottaen mahdottomana on pidettävä sitä, että vammat uhreille olisi aiheutettu teltan sisältä käsin. Tutkimuksessa todettu, että viiltojäljet telttakankaaseen ovat tulleet pääsääntöisesti ennen verijälkiä, tukee johtopäätöstä, että hämäystarkoituksessa tehtyjä jälkiä ei telttakankaaseen ole jälkeenpäin tehty. Johtopäätöstä tukee myös Boismanin hengitysverijälkien sijainti teltan kankaassa teltan suuaukkopäädystä katsoen teltan oikeanpuoleisella pitkällä sivulla alueella, jossa kankaassa on yhteensä yhdeksän pisto- ja viiltojälkeä. Kun Boismanin kaulalla on aikaisemmin todetuin tavoin ollut kolme pistojälkeä, kaksi viiltohaavaa ja mahdollinen viiltojälki leuassa osoittaa tämä, että Boismania on todennäköisesti lyöty telttakankaan läpi teräaseella. Se, että pisto- ja viiltojälkiä kankaassa on enemmän kuin teräsaseen jälkiä Boismanissa ei ole tässä suhteessa merkityksellistä, koska kolme telttakankaassa olevaa jälkeä on erittäin lyhyitä, ja näissä tilanteissa teräaseen terä ei ilmeisestikään ole ulottunut kovin syväälle eikä siten ole osunut Boismaniin. Boismanin verijäljet telttassa sopivat sijaintinsa puolesta siihen, mitä Gustafsson on kertonut nukkumajärjestyksestä telttassa.

Gustafssonin verijäljet teltan sisällä, jotka jäljet ovat olleet kosketusverta / valumaverta, sijaitsevat siinä osassa telttaa, missä hän on ilmoittanut nukkuneensa ja ovat jokseenkin siinä missä hänen päänsä on tuolloin ollut eli teltan suuaukosta katsoen vasemmanpuoleisen pitkän sivun ja takapäädyn nurkka-alueella. Teltan sisällä olevat Gustafssonin verijäljet tukevat siten vahvasti johtopäätöstä, että hän on ollut teltan sisäpuolella makaamassa kun verijäljet ovat syntyneet. Veren valumisen enemmälti teltan pohjalle on voinut estää Gustafssonin päänalusena käyttämä nahkatakki. Se, että teltan suuaukkonaru ovat olleet solmitut niin ettei teltasta ulos liikkuminen ole onnistunut, tukee samoin johtopäätöstä, että Gustafsson on ollut teltan sisällä vammattuna saadessaan. Teltassa ulkopuolella olevat kosketusverijäljet ovat hyvin voineet aiheutua Gustafssonin makaamisesta teltan päällä. Teltan ulkopuolella olevien Gustafssonin vähäisten roiskeverijälkien osalta Ytti on todennut että ne voisivat olla peräisin heilahtaneesta kädestä kykenemättä sanomaan kenen kädestä olisi kysymys, ja roiskeveren todennäköinen syntymekanismi jää siten täysin epäselväksi.

Gustafssonin verijälkien löytyminen teltan sisältä tukee vahvasti johtopäätöstä, että hän on ollut yksi väkivallan uhreista.

Käytetyn väkivallan voimakkuus, teltan romahtaminen sekä verijälkitutkimuksessa tehdyt havainnot teltan suuaukkopäädyn ja ainakin Björklundin asennon muuttumisesta sekä aikaisemmin vammaselvityksessä todetut pistohaavat Björklundissa huomioon ottaen on selvää, että paikalla on tapahtunut surmaamisten aikana ja myös niiden jälkeen ainakin joidenkin väkivallan kohteena olleiden henkilöiden ja myös tavaroiden liikkumista. Koska teltan ympärillä telttapaikalla olleista verijäljistä ei ole mitään tarkempaa selvitystä, ja kun muita esineitä kuin teltta ja Gustafssonin kengät ei ole voitu verijälkitutkimuksissa tutkia, on selvää, että sen enempää Gustafssonin kenkien kuin muidenkaan esineiden asennoista ja sijaintipaikoista väkivallan käytön aikana ei verijälkitutkimusten ja valokuvien perusteella voi tehdä mitään yksiselitteisiä ja varmoja johtopäätöksiä. Epäillyn kenkien jäljen telttakankaaseen ovat voineet aiheuttaa monet esineet, esimerkiksi valokuvista näkyvät Björklundin ja Mäen kengät tai paikalla olleet laukut.

Vastaavasti syynä siihen, että Gustafssonin kenkien sisältä ei ole löytynyt verta tai sitä on löytynyt vain hyvin vähän verrattuna roiskeisiin kenkien päällä, ei voida mitenkään varmuudella pitää sitä, että kengät olisivat olleet veriroiskeiden tapahtuessa jonkun ja lähinnä Gustafssonin jalassa. Veren joutuminen kenkien sisään on voinut estyä hyvin muustakin syystä, esimerkiksi jonkin toisen esineen tai vaatteen ollessa kenkien päällä. Oikeassa kengässä venykkeen sisällä varmuudella vereksi todettu on voinut syntyä ilman että venykkeen olisi täytynyt olla venyneenä. Kenkien sisäisivun kosketusveri on voinut aiheutua myös siitä että verinen esine, esimerkiksi telttakankaan kohta on osunut kenkään eikä siten kengän ole tarvinnut liikkua. Näin se vaihtoehto, että kengät olisivat olleet jalassa surmaajalla on vain yksi mahdollinen selitys sille, että kenkien sisältä ei ole löytynyt verta tai sitä on löytynyt vain hyvin vähän. Koska selvitystä mahdollisen ulkopuolisen henkilön vammautumisesta ei ole, ei myöskään verijälkitutkimuksilla kengistä voida mitenkään sulkea pois sitä vaihtoehtoa, surmaaja olisi ulkopuolinen henkilö.

7. Lääketieteellinen arvio Gustafssonin vammoista sekä mahdollisesta toimintakyvyttömyydestä ja muistinmenetyksestä

Keskeinen selvitys

Gustafssonin vammoja on vuosina 2003 - 2004 arvioitu vuoden 1960

potilasasiakirjojen ja hoitotietojen perusteella. Lisäksi Gustafssonille on suostumuksellaan tehty vuonna 2004 lääketietellisiä tutkimuksia aikanaan saatujen vammojen selvittämiseksi.

Gustafssonia 5.6.1960 ensimmäisenä lääkärinä hoitaneen todistaja Ilmo Hassisen kertomuksesta on käynyt ilmi, että sairaalaan noin kello 14.00 tuotaessa Gustafssonin silmät olivat olleet muurautuneet umpeen ja hänellä oli ollut kasvoissa ruhjehaavat vasemmalla ohimossa, poskessa ja leuassa sekä vasemman kyynärvarren takapinnalla viiltohaava. Haavat Hassinen oli ommellut. Gustafssonin leukaluussa oli ollut murtuma kahden hampaan välissä vasemmalla ja alaleuka oli ollut poikki, minkä lisäksi kun leuan kärki oli vinossa myös toinen murtuma oli ollut jossakin taaempaan. Verenpaine ja pulssi olivat olleet normaalien rajoissa. Hassinen ei ole muistanut oliko Gustafsson liikkunut. Gustafssonin tajunnantaso oli ollut alentunut, ja hän oli ollut hieman ylemmällä tasolla kuin täysin tajuton. Poliisien huutaessa korvaan Gustafsson oli reagoinut sanoin, joista ei ollut saanut selvää.

Lausunnot vuosina 2003 ja 2004 antaneen ja todistajana kuullun ortopedi Eero Hirvensalon mukaan murtumat Gustafssonilla ovat olleet vasemmalla alaleukaluussa ja yläleukaluussa, ohimoluussa korvakäytävän kohdalla sekä vasemmalla poskiluussa. Kallonpohjan murtumaa ei ole ollut, vaan ohimoluun murtumassa kysymys on ollut murtuneen leukakuun nivelnastan vieressä olevan korvakäytävän luun murtumasta. Haavat kasvoissa Gustafssonilla ovat olleet vasemmalla poskessa, leuassa ja ohimon seudulla sekä vasemmalla kyynärvarressa. Vammat ovat olleet matalaenergisien voimien kuten nyrkiniskun aiheuttamia, ja iskuja on ollut vähintään kaksi. Vammat eivät ole olleet raskaalla esineellä aiheutettuja myöskään siitä päätellen, että ihovammat ovat olleet suhteellisen vähäiset. Gustafssonin kallon alueella ei ole ollut murtumaa, hänen työkykynsä on palautunut ilman hoitoa eikä ilmakallotutkimuksessa vuonna 1960 ole siirtymiä todettu. Näin ollen ei voida pitää kovin todennäköisenä, että Gustafssonilla olisi ollut merkittävä aivovamma, mutta missään tapauksessa sitä ei voida täysin poissulkea. Gustafssonin ilmoittama tajuttomuus ja neljän vuorokauden pituinen muistiaukko edellyttäisivät vaikeaa asteista aivovammaa. Hoitavan lääkärin havainto siitä, että Gustafsson oli ollut vielä 5.6.1960 noin kello 14.00 tajunnantasoltaan alentunut ei ole sopuissa muun selvityksen kanssa. Ns. Brillen hematooma eli symmetrinen mustelma silmän ympärillä potilaalla tosin viittaa kallonpohjan murtumaan. Aivovamma voi olla, vaikka aivoselkäydinnesteessä ei olekaan verta. Se, että alkuperäisiä röntgenkuvia ei ole ollut käytettävissä, on jossakin määrin vaikeuttanut kokonaisarviota.

Lausunnot vuosina 2003 ja 2004 antaneen ja todistajana kuullun neurokirurgi Juha Öhmanin mukaan Gustafssonilla on ollut murtumat vasemmalla alaleuassa hampaiden välissä ja nivelnastan kohdalla, vasemmalla poskiluussa sivuseinämässä ja katossa sekä poskikaareissa, minkä lisäksi otsaluun ja poskiluun liitos on auennut sekä ohimoluun ääriviivassa korvan takana vasemmalla on ollut murtuma. Lisäksi Gustafssonilla on ollut ruhjehaavat ohimon-pääläen seudussa, poskessa ja leuassa sekä viiltohaava oikeassa kyynärvarressa. Vammat on voitu aiheuttaa nyrkillä mutta myös tylpällä astalolla tai potkaisemalla. On epätodennäköistä, että neljän vuorokauden muistinmenetyksen aiheuttaneessa vaikeaksi luokiteltavassa aivovammassa ei verta aivoselkäydinnesteessä olisi. Gustafssonille vuonna 2004 tehdyssä magneettikuvauksessa olisi kyllä näkynyt aikanaan ollut ns. aivoruhjepisäke. Sen sijaan jos kysymyksessä on ollut ns. diffuusiaivovamma, se ei näy kuvantamismenetelmissä. Aivosähkö tutkimuksen 16.6.1960 mukaan Gustafssonilla on saattanut olla aivoissa vasemmalla puolella häiriöitä, mutta tämä tutkimus on epäspesifi, ja ilmakallotutkimuksessa 17.6.1960 on voitu nähdä vain aivokammoiden mahdollisia litistymiä. Lisäksi molemmat tutkimukset on nyt tehty suhteellisen pitkän ajan kuluttua vammasta. Mitään työkyvyn ja kuntoutumisen selvittäviä neuropsykologisia kokeita ei ole 1960 luvulla tehty. Puutteelliset kirjaukset ja röntgenkuvien puute ovat vaikeuttaneet johtopäätösten tekemistä, ja siksi

Öhman on perustanut kannanottonsa asiassa pitkälti aivoselkäydinnesteen verettömyyteen. Ns. Brillen hematooma kuvaa luotettavasti kyllä kallo pohjan murtumaa. On mahdollista, että Gustafssonilla on ollut aivovamma ja että Gustafsson on ollut vammat saatuaan tajuton ja liikuntakyvytön, mutta sellainen aivovamma, josta Gustafssonille olisi aiheutunut 3 - 5 vuorokauden pituinen muistiaukko ei ole ollut todennäköinen. Kysymykseen kuinka pitkä muistiaukko olisi voinut olla Öhman ei ole ottanut kantaa.

Lausunnon vuonna 2004 antaneen ja todistajana kuullun leukakirurgi Risto Kontion mukaan Gustafssonilla on ollut murtumina alaleuan kaksoismurtuma sekä vasemman poskiluun murtuma. Erillistä yläleuan murtumaa ei ole ollut vaan kysymys on ollut poskiluun murtumasta joka on kulkenut yläleuanluun kautta. Temporaaliluun eli ohimoluun murtuma on ilmeisesti ollut nivelnastan murtumiseen liittyvä korvakäytävän luun murtuma. Lisäksi Gustafssonilla on ollut ruhjeita. Kaikki on tietysti mahdollista, mutta tämän kaltaisia vammoja saaneet potilaat tulevat usein omin voimiin vastaanotolle. Mikäli Gustafssonilla on ollut kallonpohjassa murtuma se on voinut parantua jälkiä jättämättä. Tutkimus, jossa haetaan vastausta toisten aikanaan tekemistä potilasasiakirjojen merkinnöistä on aina epävarma. Voi epäillä myös sitä, kuinka luotettavia diagnoosit aikanaan ovat olleet. Kun röntgenkuvia vuodelta 1960 ei ole ollut, röntgenlääkärin tuolloisesta merkinnästä koskien kallonpohjan murtumaa ei voida päätellä, onko lääkäri tarkoittanut Kontion epäilemää murtumaa korvakäytävässä vai onko röntgenlääkäri todella nähnyt jossakin muualla kallonpohjassa murtuman.

Lausunnon vuonna 2005 antaneen ja todistajana kuullun neurologi Olli Tenovuon mukaan käsillä olevan aineiston perusteella syntyy looginen näyttö aivovammasta, eikä mikään tieto puhu aivovamman olemassaoloa vastaan. Tärkeimpiä tietoja tässä suhteessa ovat objektiiviset seikat eli se, että Gustafsson on saanut pään alueelle ulkoisen energian seurauksena huomattavat ruhjeet ja murtumat. Murtumia on dokumentoitu kahdessa kohtaan vasemmassa leukaluussa, yläleuanluun alaosissa ja katossa, poskiluussa sekä kallonpohjassa ohimoluussa. Ns. Brillen hematooma on luotettava osoitus kallonpohjan etuosan murtumasta. Aivovammojen syntymisen kannalta ei merkitystä ole sillä, miten vammat aiheutettu, vaan sillä, että energia on ollut sen suuruinen, että se on aiheuttanut useita luunmurtumia. Kun voima ovat riittäviä aiheuttamaan murtumia kasvojen keski- ja yläosaan myös merkittävän aivovamman syntyminen on odotettavissa. Aivovamman olemassaoloa tukeva objektiivinen tieto on myös aivosähköfilmissä 16.6.1960 todettu laaja-alainen diffuusirajainen hitaan toiminnan alue vasemmassa aivopuoliskossa. Aivoselkäydinnesteen verettömyys ei osoita mitään aivovamman olemassaolosta, ja nyt lisäksi Gustafssonin aivoselkäydinnesteen punasolujen määrä ja valkosolujen määrä oli ollut kohonnut. Tulkinnanvaraiset seikat eli havainnot tajunnan alenemasta, jolta osin kliinisessä kuvauksessa ei ole mitään sellaista joka viittaisi teeskentelyyn, sopivat juuri aivovammaan. Muistiaukon olemassaoloa ei voida arvioida objektiivisesti, mutta tässä tapauksessa ilmoitettu muistiaukko sopii muihin perusteisiin.

Tenovuon mukaan vuonna 1960 Gustafssonille tehdyillä röntgenkuvauksella ja ilmakallotutkimuksella ei aivovamman olemassaoloa ole pystytty selvittämään. Viimeksi mainitussa menetelmässä ei ole voitu havaita erityisesti ns. diffuusia aivovammaa, jossa aivokudos on vaurioitunut solutasolla ilman tarkasti määriteltävää rajautumista tiettyyn aivoalueeseen. Tämän päivän kuvantamismenetelmilläkään ei aivovammaa aina voida todeta, koska aivokudoksen muutokset tapahtuvat mikroskooppitasolla ja löydökset voivat myös hävitä. Aivojen magneettikuvauksesta vuonna 2004 ei voida tehdä johtopäätöksiä Gustafssonilla yli 40 vuotta aikaisemmin mahdollisesti olleesta aivovammasta. Gustafssonilla kuvattu muistiaukko sopii tyypilliseen muistimenetyksen käyttäytymiseen aivovammojen yhteydessä, eli vammaa edeltävältä ajalta on pitempi vähitellen palautuva muistinmenetys lähelle vamman syntyhetkeä, ja vamman syntyhetken jälkeen on täydellinen

muistiaukko ja sekavuustila ja muisti palautuu vähitellen vamman jälkeen tapahtuneiden asioiden jäädessä kuitenkin pysyvästi pimentoon. Aivovamman vaikeusteluokittelut vaihtelevat. Tajunnan tason ja muistiaukon keston mukaan arvioiden Gustafssonin aivovamma on ollut keskivaikea. Gustafssonin mahdollisesta toipumisesta ei voi tehdä mitään johtopäätöksiä, koska keskivaikean aivovamman saaneista oireettomiksi toipuu noin puolet, lisäksi mitään neuropsykologista tutkimusta aivovamman jälkioireiden selvittämiseksi ei ole Gustafssonille tehty. Gustafssonin tajunan tila on ollut iltpäivällä 5.6.1960 sairaalaan tuotaessa selkeästi alentunut, ja on siten todennäköistä, että hän on ollut aikaisemmin aamulla tajuton. Tajunnantason alentuma huomioon ottaen Gustafsson on menettänyt toimintakykynsä.

Lausunnon vuonna 2003 antaneen ja todistajana kuullun psykiatrian professori Hannu Lauerman mukaan harvinaiseen orgaanisesta traumasta riippumattomaan psyykkiseen traumaan perustuvan psykogeenisen muistinmenetyksen olemassaolo Gustafssonilla on epätodennäköinen mutta ei mahdoton.

Todistajina on kuultu lisäksi röntgenlääkäri Antti Servoa ja professori Henry Trouppia, joiden kertomuksista ei ole tehtävissä mitään asian ratkaisun kannalta merkittäviä johtopäätöksiä.

Johtopäätökset

Gustafssonilla ei potilasasiakirjoissa ole kuvattu olleen käsissä ja käsivarsissa muita vammoja kuin vasemmassa kyynärvarressa viiltohaava. Tällainen viiltohaava on voinut aiheutua kamppailussa, mutta muita kamppailun yhteydessä syntyneksi ajateltavia vammoja käsissä ei Gustafssonilla ole todettu. Aikaisemmin todetuin tavoin Boismanilla ja Mäellä on ollut vähäisiä vammoja käsissä, jotka ovat voineet olla torjuntavammoja mutta voineet tulla muualtakin kuin kamppailusta, ja vain Björklundilla vammat käsissä ovat olleet selkeämmin torjuntavammoja. Näin myöskin vainajilla on ollut hyvin vähän selkeitä torjuntavammoja, mihin on varmasti osaltaan vaikuttanut aikaisemmin todetut huonot mahdollisuudet ahtaassa teltassa puolustautua hyökkäystä vastaan. Viiltohaavaa lukuunottamatta muiden vammojen puuttumisesta Gustafssonin käsistä ja käsivarsista ei siten voida tehdä mitään merkittäviä johtopäätöksiä tapahtumien kulun suhteen.

Johtopäätösten tekeminen vanhojen potilasasiakirjojen perusteella Gustafssonin tajunnantasosta ja toimintakyvystä sekä hänellä mahdollisesti olleesta aivovammasta ja muistiaukosta sisältää lukuisia epävarmuustekijöitä, mikä on käynyt ilmi kaikkien kuultujen lääketieteellistä asiantuntemusta omaavien todistajien kertomuksista. Potilasasiakirjojen merkinnät ovat osin suppeita ja osin tulkinnanvaraisia, ja merkintöjen oikeellisuuttakin on epäilty, eikä alkuperäisiä vuonna 1960 otettuja röntgenkuvia enää ole tallella. Epävarmuus ilmenee esimerkiksi jo Gustafssonin tajunnantason kuvauksen paikkansapitävyydestä sairaalan poliklinikalla 5.6.1960. Merkittävä epävarmuus liittyy siihen, onko Gustafssonilla korvaklinikan röntgenosaston muistiinpanoissa mainittu, tutkimuksissa 27.7.1960 todettu murtuma kallonpohjassa ollut murtuma korvakäytävässä vai mahdollisesti muualla kallonpohjassa, kun röntgenkuvia ei ole tallella. Kuitenkin tällä mahdollisella murtumalla on merkitystä arvioitaessa mahdollisen aivovamman olemassaoloa. Käsitystä kallonpohjan etuosan murtumasta tukee se, että Gustafssonilla on hammasklinikalla 11.6.1960 todettu ns. Brillen hematooma, joka Hirvensalon, Öhmanin ja Tenovuon mukaan kuvaa kallonpohjan etuosan murtumaa. Myökään minkääläistä neuropsykologista selvitystä aikanaan Gustafssonin kuntoutumisesta ei ole tehty. Vuonna 1960 tehdyt ilmakallotutkimus, jolla ei ole pystytty ns. diffusia aivovammaa havaitsemaan sekä röntgenkuvaus, joka on vain luuston kuvaus, ovat olleet riittämättömiä keinoja havaita mahdollinen aivovamma varmasti, eikä tänä päivänäkään pystytä vamuudella tuolloin mahdollisesti ollutta aivovammaa toteamaan. Aivovammojen vaikeusasteluokittelun suhteen ei olla yksimielisiä.

Siltä osin kuin käytetyn väkivallan voimakuuden arvioinnissa on viitattu Gustafssonilla olleiden ihoruhjeiden vähäisyyteen on otettava huomioon, että vastaavasti kuin vainajien kohdalla myös Gustafssonin kohdalla ihon suojana on voinut olla telttakangas tai muu vaate.

Kuultujen lääketieteellistä asiantuntemista omaavien todistajien ammatillisen erikoisosaaminen huomion ottaen aivo-selkäydinvammojen seurantaan erikoistuneen neurologi Tenovuon käsityksille Gustafssonilla mahdollisesti olleesta aivovammasta ja muistiaukosta on annettava huomattava merkitys. Tenovuon mukaan aikanaan Töölön sairaalan neurokirurgian klinikalla tehtyä diagnoosia aivoruhjeesta ei ole pidettävä virheellisenä, eikä Gustafssonilla olleen vähintään keskivaikeaksi arvioitavan aivovamman, ulkoisesti havaitun Gustafssonin tajunnantason alenemisen ja muistiaukon välillä ole mitään ristiriitaa.

Lääketieteellisen selvityksen perusteella on siten pidettävä täysin mahdollisena eikä millään todennäköisyydellä poissuljettuna sitä vaihtoehtoa, että Gustafsson on 5.6.1960 aamuyöllä saanut päähänsä kohdistuneen väkivallan seurauksena aivovamman ja että tämän aivovamman saatuaan Gustafsson on ollut ensin tajuton ja hänen tajunnantasonsa on vielä samana päivänä iltapäivälläkin ollut huomattavasti alentunut ja hän on ollut toimintakyvytön. Samalla tavalla täysin mahdollisena eikä millään todennäköisyydellä poissuljettuna on pidettävä sitä, että Gustafsson on saamansa aivovamman seurauksena menettänyt muistinsa noin neljän vuorokauden ajalta, eikä tämä muistiaukko ole palautunut.

Aivovamman ja sen seurausten olemassaolo on siten otettava huomioon asiaa arvioitaessa, ja ne tukevat vahvasti johtopäätöstä, että surmaaja ei ole Gustafsson.

8. Gustafssonin oma kertomus

Keskeinen selvitys

Gustafssonin kertomusten paikkansa pitämättömyyden osalta on erityisesti korostettu hänen kertomuksiaan alkoholin nauttimisesta telttapaikalla, raahaamista väkivallan käytön yhteydessä sekä hänen ilmoituksiaan saamistaan vammoista.

Gustafsson on esitutkinnassa vuonna 1960 kertonut nauttineensa Boismanin kanssa paikalla alkoholia ja että hän ei muista muuta alkoholia nautitun sekä muistikuviansa päättyvän nukkumaan menoon tellassa. Mistään raahaamisesta ja raahausjäljistä tai vammoista ei esitutkintakertomuksessa ole mainintaa.

Gustafssonin hypnoosipuhuttelusta vuonna 1960 laadittuun päiväämättömään asiakirjan on merkitty, että Gustafsson on hypnoosissa muun ohessa kertonut nähneensä teltan katon olevan päällään ja tuntomerkeiltään kuvaamansa miehen lyövän puukolla tai jollakin teräaseella sekä kovalla esineellä. Alkoholia Gustafsson on kertonut nauttineensa yhdessä Boismanin kanssa, eikä hän ole muistanut, olisiko viinapullon lisäksi ollut likööripulloa.

Gustafsson on esitutkinnassa vuonna 2004 kertonut, että hänen muistaakseen mukana oli ollut viinapullo ja likööripullo. Juomiseen olivat osallistuneet kaikki telttaserueeseen kuuluneet, ja pulloihin oli jäänyt alkoholia. Gustafsson on kertonut nukkumaan menon jälkeen heränneensä sairaalassa. Gustafsson on kertonut hänellä olleen puukonpistoja puhuen kymmenestä tai yhdestätoista puukoniskusta sekä päänsä olleen säpäleinä. Gustafsson on kertonut kuulleensa puukoniskuista päähän isältään ja

äidiltään. Gustafsson on myös esitutkinnassa vuonna 2004 kertonut, että häntä oli telttapaikalla raahattu rannan suuntaan ja että raahausjälkiä oli ollut teltan suuaukon ja rannan välisellä alueella. Gustafssonin mukaan poliisi oli vuonna 1960 käyttäessään Gustafssonin tapahtumapaikalla kertonut raahaamisesta, ja Gustafsson oli muistaakseen nähnyt myös raahausjäljet tuolloin.

Käräjäoikeudessa Gustafsson on kertonut, että hän ja Boisman olivat nauttineet viinaa ja että hän ei muista olivatko Björklund ja Mäki nauttineet likööriä. Alkoholia oli pulloihin jäänyt. Edelleen Gustafsson kertonut, että hänen vanhempansa olivat kertoneet päähän kohdistuneista puukoniskuista. Raahaamisesta telttapaikalla ei Gustafssonilla ole ollut mitään omaa muistikuvaa, ja hänen käsityksensä mukaan hänelle oli siitä kertonut poliisi tai isä tai sitten tieto oli tullut lehdistä.

Todistaja Tauno Ratisen kertomuksesta on käynyt selville, että hänen liikkueensa aikana Gustafssonin kanssa samassa seurassa Gustafsson ei ollut puhunut juurikaan Bodominjärven tapahtumista. Joskus Gustafsson oli maininnut, että oli hyvä asia että hänellä oli niin kova pää kun oli tullut monta puukon iskua päähän, minkä Ratinen oli käsittänyt vain huulenheitoksi.

Todistaja Ahti Toivolan kertomuksesta on käynyt selville, että hänen kuljettaessaan vuonna 1960 Gustafssonia sairaalaan Gustafsson oli kertonut heränneensä siihen kun teltta oli pudonnut päälle ja joku oli ollut hajareisin päällä ja puukkoa alkoi tulla. Gustafssonilla ei ollut mitään muistikuvaa hyökkääjästä tai siitä miten tapahtumat tarkemmin olivat tapahtuneet, ja Gustafsson oli kertonut heränneensä sairaalassa.

Todistaja Hannu Lauerman kertomuksesta on käynyt ilmi, että omaelämäkerrallinen muisti on omiaan muuttumaan toisin kuin emotionaalisesti neutraali asiamuisti. Mielikuvien värittyminen yli 40 vuoden aikana on muistin normaalia toimintaa. Muistikuviiin vaikuttaa se, mitä on kuullut tosiasioina tai huhupuheina. Gustafssonin hypnoosipuhuttelussa, jota ei ole ilmeisesti täydellisesti dokumentoitu, on piirteitä, jotka viittavat siihen, että kysymyksessä on jälkeinpäin syntynyt kehitelmä eikä kysymys ole tapahtumien todellisesta kuvauksesta. Kuitenkin tämän kertomuksen on voinut antaa yhtä hyvin syyllinen kuin syytönkin.

Todistaja Olli Tenovuon kertomuksesta on käynyt ilmi, että muistikuvat muistinmenetyksen jälkeen ovat usein vääristyneitä.

Johtopäätökset

Aikaisemmin todetuin tavoin Gustafssonin muistinmenetys on lääketieteellinen selvitys huomioon ottaen täysin mahdollinen.

Arvioitaessa Gustafssonin kertomusten sisältöä on otettava huomioon, että Gustafsson on tapahtumien sattuessa ollut 18 -vuotias nuori, joka on joutunut valtavan julkisen huomion kohteeksi. Oma vammautuminen ja ystävien kuolema ovat vahvasti tunteisiin vetoavia tapahtumia, ja näin ulkopuolisen tahojen kuten tiedotusvälineiden ja läheisten ihmisten käsitykset tapahtumista ovat suurella todennäköisyydellä vaikuttaneet vailla omia muistikuvia väkivallan käytöstä olevan Gustafssonin käsityksiin. Yksityiskohtien unohtaminen ja muistikuvien värittyminen yli 40 vuoden aikana on myös erittäin todennäköistä.

Kenelläkään vainajista ei ruumiinavauksessa ole todettu olevan alkoholia veressä. Verenalkoholipitoisuutta ei ole Gustafssonista aikana selvitetty. Gustafsson on ilmoittanut, ettei koko viinapullollista ollut nautittu. Kyseinen alkoholipullo on jäänyt kateisiin, eikä siten nautitun viinan määrä ole selvitettävissä. Paikalta on löytynyt tyhjä likööripullo. Gustafssonin ilmoitusta,

että myös muut kuin hän olivat nauttineet alkoholia tukee Björklundin muistikirjassa oleva merkintä siitä, että Gustafsson ja Boisman olivat olleet kännissä. Koska nautitun alkoholin määrää ei ole pystytty tarkemmin selvittämään, ja alkoholin nauttimisesta on voinut kulua aikaa riittävästi aikaa sen häviämiseksi verestä, ei Gustafssonin kertomusta siitä, että alkoholia olivat nauttineet muutkin kuin hän ole osoitettu virheelliseksi. Muistikuvien epävarmuus alkoholin nautimisen suhteen ei ole mitenkään outoa.

Välittömästi tapahtumien jälkeen eli 7.6.1960 ilmestyneissä lehdissä on Gustafssonin saamia vammoja kuvattu hyvin vakaviksi, muun ohessa on todettu Gustafssonin olevan hengenvaarallisessa tilassa, hänen koko leukaluunsa murskautuneen sekä häneen kohdistetun useita puukoniskuja myös kasvoihin, ja eräessä 8.6.1960 ilmestyneessä lehdessä on todettu telttapaikalla olleen viitisen tummaa kohtaa ja kuin koroilla raavittua maata. Näin käsitykset saamistaan puukoniskuista päähän ja raahaamisestaan telttapaikalla Gustafsson on hyvin voinut saada tiedotusvälineistä tai muualta kuten vanhemmiltaan.

Gustafssonin todellisuutta vastaamattomille kertomuksille puukoniskuista päässä tai muista vammoista samoin kuin puheille raahaamisesta sekä muistikuvien muuttumiselle ja puuttumiselle muiden yksityiskohtien osalta on siten olemassa täysin ymmärrettävä selitys, eikä pelkästään näistä voida tehdä johtopäätöstä, että Gustafsson olisi puheillaan pyrkinyt salaamaan tai vääristämään tiedossaan ollutta tapahtumien kulkua. Gustafssonin puheet ulkopuolisille kuten Ratiselle ja Toivolalle ovat olleet lähinnä tapahtumien spekulointia tai kehuskelua. Esitutkinnassa Gustafsson on sen jälkeen, kun hänelle on ilmoitettu, että hänen kertomuksensa vammoista poikkevat lääketieteellisestä selvityksestä sekä että raahausjälkiä ei ole tutkijoiden tiedossa, tuonut esille, että käsitys puukoniskuista ja vammoista sekä raahausjäljistä ja raahaamisesta perustuu ulkopuolisilta saatuun tietoon. Osaltaan johtopäätöstä siitä, että vammojen osalta Gustafsson ei ole pyrkinyt mitään salamaan tai vääristämään osoittaa se, että Gustafsson on vuonna 2004 suostunut tutkimuksiin saamiensa vammojen selvittämiseksi.

Gustafssonin puheet hypnoosissa eivät suurella todennäköisyydellä pidä paikkaansa, mutta tämä ei ole mikään osoitus sen enempää Gustafssonin syyllisyydestä kuin syyttömyydestäkään. Se, että Gustafsson on suostunut hypnoosiin tukee osaltaan johtopäätöstä siitä, ettei Gustafsson ole pyrkinyt tapahtumien kulkua salaamaan.

Todistajana kuultu asian tutkija Markku Tuominen on kertonut, että Gustafsson olisi tultuaan vangituksi ja selliosastolle mennessään sanonut "tehty mitä tehty, 15 vuotta tuli", minkä Tuominen on käräjäoikeudessa ilmoittanut käsittävänsä surmatekojen tunnustukseksi. Gustafsson on ilmoittanut, ettei hän muista sanoneensa Tuomisen väittämin tavoin ja että jos näin on tapahtunut kysymys on voinut olla huulenheimosta. Mitään merkintää tutkinta-asiakirjoihin ei Tuominen ole tilanteesta tehnyt, eikä hän ollut palannut myöhemmissä kuulusteluissa tähän tapahtumaan, ja Gustafssonin puolustaja on ilmoittanut, ettei hän ollut kuullut Tuomisen kertomasta Gustafssonin lausumasta kuin vasta käräjäoikeuden istunnossa Tuomista kuultaessa. Missään vangitsemisen jälkeisissä kuulusteluissa, joissa kaikissa puolustaja oli ollut läsnä, ei tällaista asiaa ollut kertaakaan käsitelty.

Huomioon ottaen rikostutkinnassa tapauksen selvittämiseen käytetyt huomattavat voimavarat ei ole uskottavaa, että Gustafssonin tunnustamiseksi katsottavaa tai siihen edes viittaavaa lausumaa ei lainkaan merkittäisi mihinkään tutkinta-asiakirjoihin, ja että lausuman sisältöä ei jälkeinpäin kuulustelulla pyrittäisi varmistamaan. Tuomisen kertoman lausuman tarkka sisältö ja asiayhteys jää näin luotettavasti selvittämättä. Se, että väitetty lausuma ei ole johtanut mihinkään toimenpiteisiin osoittaa, että vaikka Gustafsson olisikin lausuman sanonut se ei ole ollut mikään todellinen

kannanotto syyllisyyteen ja että Tuominenkin on tuolloin asian näin käsittänyt.

Gustafsson on johdonmukaisesti kiistänyt syyllisyytensä. Gustafssonin kertomuksissa esitutkinnassa ja käräjäoikeudessa koskien taphtumien kulkua ei ole ilmennyt seikkoja, jotka tukisivat epäilyä hänen syyllisyydestään.

9. Gustafssonin ja uhrien väliset suhteet; motiivi tekoihin

Keskeinen selvitys

Todistajien Tauno Ratisen ja Ahti Toivolan kertomuksista on käynyt selville, että Gustafsson ja Boisman olivat olleet hyvät ystävät keskenään. Toivolan mukaan on täysin mahdotonta ajatella, että Gustafsson ja Boisman olisivat kohdistaneet toisiinsa väkivaltaa.

Todistajana on kuultu lisäksi Pauli Piristä, jonka kertomuksesta ei ole tehtävissä mitään asian ratkaisun kannalta merkittäviä johtopäätöksiä.

Johtopäätökset

Todistajien kertomukset tukevat Gustafssonin ilmoitusta siitä, että mitään riitaa hänen ja Boismanin välillä ei ole ollut.

Gustafssonin ilmoitusta, että hänen ja Björklundin välillä ei ollut mitään riitaa sekä että halailua ja rintojen koskettelua lukuunottamatta mitään intiimimpää kanssakäymistä heidän kesken telttaretkellä ei ollut eikä kumpikaan ollut enempää halunnutkaan, ei mitenkään ole osoitettu epäuskottavaksi. Siitä, että Gustafssonilla samoin kuin Boismanillakin on ollut mukana telttaretkellä kondomeja ja että juuri Björklund on ainoana uhrista ollut löydettäessä osittain alaston ei tässä suhteessa ole tehtävissä mitään johtopäätöksiä. Myöskään se, että Björklundiin on kohdistettu voimakasta väkivaltaa teräaseella niskaan senkin jälkeen, kun hänen kallonsa on jo murskattu, ei edes yhdessä edellä todettujen seikkojen kanssa pienimmässäkään määrin muuta tätä arviointia.

Aikaisemmin todetuilla tavoin on selvitetty, että mitään huomiota herättävää riitaa telttaseurueessa ei aamuyöllä ennen surmia ole ollut.

Väitteet Gustafssonilla olleista surmaamisen motiiveista eli pyrkimys seksuaalisen kanssakäymiseen Björklundin kanssa, siihen liittyvä torjutuksi tuleminen ja mustasukkaisuus sekä riita muun seurueen kanssa, jolloin Gustafsson olisi suljettu teltan ulkopuolelle, jäivät siten kokonaisuudessaan toteen näyttämättä.

Se, että mitään perusteltua epäilyä Gustafssonin motiivista väkivallan käyttöön ei ole tullut esille osaltaan tukee johtopäätöstä, että surmaaja ei ole ollut Gustafsson.

10. Yhteenveto syyllisyyskysymyksestä

Noudatettavana olevan oikeusjärjestyksen mukaan syyllistyminen rikosoikeudellisesti rangaistavaksi määritettyyn tekoon edellyttää, että tekijäksi ilmoitetun on katsottava epäilyksittä menetelleen tavalla, joka laissa on säädetty rangaistavaksi.

Lähtökohtana mahdollisesti rangaistavaksi määriteltä käyttäytymistä arvioitaessa on aina syyttömyysolettamus, jonka kumoutuminen edellyttää, että pienintäkään epäilyä sen olemasaolosta ei enää ole. Rikosoikeudellisessa arvioinnissa tarkasteltavaksi asetetun syytettynä olevan henkilön tekemisen lopputuloksen määrittämisen kohdalla on vain kaksi kategoriaa: syytön tai syyllinen. Syylliseksi toteamien edellyttää siten aina,

että rikosoikeudellisen käsittelyn päätyttyä syyttömyysolettama on murrettu tavalla, jossa epäilystään syyttömyydestä ei ole jäänyt voimaan.

Surmista kulunut pitkä aika on selkeästi vaikeuttanut luotettavan kuvan saamista surmiin johtaneista tapahtumista. Tapahtumien kulkua ja mahdollista syyllisyyttä harkitaessa ajan kulumisesta johtuvat epävarmuustekijät eivät kuitenkaan voi koitua Gustafssonin vahingoksi.

Silminnäkijöiden havainnot 5.6.1960 varhain aamulla väkivallan käytön jo ilmeisesti tapahduttua maahan lysähtäneen teltan vierestä piiloon siirtyneestä ja alueelta kiireesti kenkien löytöpaikan suuntaan poistuneesta miehestä, jonka tuntomerkit eivät sovellu Gustafssoniin, tukevat johtopäätöstä, että paikalla on ollut surmaamisten aikaan ollut ulkopuolinen henkilö. Tätä johtopäätöstä vahvistaa se, että varhain aamulla silminnäkijöiden havaitseman maahan lysähtäneen teltan päällä makaamassa ollut henkilö on suurella todennäköisyydellä ollut Gustafsson.

Toisten silminnäkijöiden havainnot 5.6.1960 myöhemmin aamupäivällä Gustafssonin ulkoisesta olemuksesta tapahtumapaikalla sekä lääketieteellisen selvityksen perusteella täysin mahdollisena pidettävä Gustafssonille väkivallan käytöstä aiheutunut aivovamma sekä siihen liittyvä voimakkaasti alentunut tajunnantaso ja toimintakyvyttömyys tukevat johtopäätöstä, ettei Gustafsson ole hänellä todetut vammat saatuaan kyennyt hävittämään tai viemään pois telttapaikalta surmaamisvälineitä, kateisiin jäänyttä omaisuutta ja kenkiä, eikä Gustafsson ole myöskään pystynyt ketään uhreista liikuttamaan.

Verijälkitutkimuksissa Gustafssonin verta on löytynyt teltan sisäpuolelta siitä kohdasta, missä Gustafssonin pää hänen nukkuessa teltassa on ollut, ja telttaa koskevissa tutkimuksissa on todettu teltan suuaukon olleen suljettuna, mitkä seikat tukevat johtopäätöstä, että Gustafsson on ollut teltan sisällä ja että myös hän on joutunut teltan ulkopuolelta käsin tapahtuneen väkivaltaisen hyökkäyksen kohteeksi.

Verijälkitutkimuksilla telttakankaasta ja Gustafssonin kengistä ei ole pystytty sulkemaan pois sitä vaihtoehtoa, että ulkopuolien henkilö olisi ollut telttapaikalla surmien tapahtuessa, eikä tutkimuksilla ole voitu saattaa edes todennäköiseksi, että Gustafssonin kengät olisivat olleet surmaamishetkellä jollakulla jalassa.

Telttapaikalta löytyneessä tyynyliinassa olevat veri- ja spermajäljet vähäisessä määrin tukevat johtopäätöstä, että paikalla on saattanut olla ulkopuolinen henkilö.

Lääketieteellinen selvitys huomion ottaen Gustafssonin ilmoittama muistamattomuus väkivallan käytön tilanteesta ja muistiaukko myös sen jälkeiseltä ajalta on täysin mahdollinen.

Se, että jotkut Gustafssonin kertomuksissaan esittämät käsitykset ovat osoittautuneet virheellisiksi on ymmärrettävää huomioon ottaen se todennäköisyys, miten läheisten henkilöiden ja tiedotusvälineiden esittämät käsitykset ovat aikanaan vaikuttaneet vailla omia muistikuvia väkivallan käytöstä olleen Gustafssonin käsityksiin. Lisäksi kulunut aika yli 40 vuotta on vaikuttanut hänellä olleisiin muistikuviin. Gustafssonin esittämät virheelliset käsitykset ja muistamattomuus eivät siten osoita hänen pyrkineen salaamaan todellista tapahtumien kulkua. Gustafssonin yhteistyöhalukkuus viranomaisten kanssa on päinvastoin osoittanut hänessä pyrkimystä selvittää asiaa.

Mitään riittää Gustafssonin ja muun seurueen välillä ei ole näytetty olleen, eikä mitään motiivia väitetyle Gustafssonin väkivaltaisuudelle ole tullut esille.

Edellä todetut lukuisat seikat tukevat vahvasti johtopäätöstä Gustafssonin syyttömyydestä, eikä asiassa esitetty näyttö edes kokonaisuutena arvostellen osoita, että Gustafsson olisi kohdistanut syyteessä kerrotussa tilanteessa väkivaltaa Björklundiin, Boismaniin tai Mäkeen.

Syyte kolmesta murhasta on siten hylättävä.

11. Oikeudenkäyntikulut

Oikeusavun edun korvausvelvollisuudetta saaneille asianomistajille määrätyn avustajan palkkio- ja kuluvaatimus valtion varoista on määrältään hyväksyttävä.

Gustafssonille on määrättyjen puolustajien kulu- ja palkkiovaatimukset valtion varoista ovat määriltään hyväksyttäviä. Puolustajat ovat joutuneet heistä riippumattomista syistä suorittamaan tehtävänsä myös säännönmukaisen työajan ulkopuolella, tehtävä on ollut poikkeuksellisen vaikea ja puolustajilla on ollut tavallista tuntuvasti suurempi vastuu koska asialla on ollut erityinen merkitys Gustafssonille. Puolustajien palkkioiden määrääminen normaalipalkkiota suurempana on siten perustelua.

Asian lopputulos huomioon ottaen valtion varoista avustajalle ja puolustajille samoin kuin asian käsittelyssä todistajille maksettaviksi tuomitut määrät on jätettävä valtion vahingoksi.

Lopputulos

Ratkaisun lopputulos ilmenee tuomiolauselmasta.

MUUTOKSENHAKU

Tähän ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hovioikeuteen.

Muutoksenhakuohjeet ovat liitteenä.

Määräaika tyytymättömyyden ilmoittamiselle päättyy perjantaina 14.10.2005.

Heikki Mikkola
Laamanni

ESPOON KÄRÄJÄOIKEUS
3.8. OSASTO

7.10.2005

NO : 2193
DNO: R 05/1001

TL: 1

SYYTETTY

Gustafsson, Nils Wilhelm
[REDACTED]
[REDACTED]

TUOMIOLAUSELMA

HYLÄTYT SYYTTEET

- 1) Murha 5.6.1960
- 2) Murha 5.6.1960
- 3) Murha 5.6.1960

KORVAUSVELVOLLISUUS

Valtion varoista maksetaan

- oikeusavun edun ilman omavastuuta saaneiden Veli-Pekka Takalan ja Hannu Takalan yhteiseksi avustajaksi määrätylle asianajaja Heikki Lampelalle palkkioksi 23.168 euroa ja arvonlisäveroa 5.096,96 euroa eli yhteensä 28.264,96 euroa
- Gustafssonin puolustajaksi määrätylle asianajaja Riitta Leppiniemelle korvaukseksi kuluista 1.426,20 euroa ja palkkioksi 51.714,60 euroa sekä arvonlisäveroa 11.390,41 euroa eli yhteensä 64.531,21 euroa
- Gustafssonin puolustajaksi määrätylle asianajaja Heikki Uotilalle palkkioksi 47.495,70 euroa ja arvonlisäveroa 10.449,05 euroa eli yhteensä 57.944,75 euroa.

Valtion varoista avustajalle ja puolustajille maksettavaksi tuomitut määrät samoin kuin todistelukustannukset yhteensä 4.976,37 euroa jäävät valtion vahingoksi.